

Kunnanhallituksen puheenjohtajan vastaus tilapäiselle valiokunnalle

Tilapäisen valiokunnan asettaminen kunnanhallituksen puheenjohtajiston erottamiseksi on poikkeuksellinen ja hallinnollisesti erittäin vakava toimenpide. Tästä huolimatta se tuli minulle täysin yllätyksenä. Minulla ei ole ollut käytettävissäni sellaista kokonaiskuvaa, jonka perusteella olisin voinut arvioida tilanteen kehittyneen tähän pisteeseen tai että näin järeät keinot olisivat olleet tarpeen. Olen toiminut koko ajan siinä vilpittömässä ja perustellussa uskossa, että kunnan toiminta on kokonaisuutena ollut hallinnassa ja että esiin nousseet haasteet ovat kuuluneet normaaliin kuntaorganisaation toimintaan, jossa erilaisia näkemyksiä yhteensovitetään.

Tämä tilanne herättää väistämättä kysymyksen siitä, miksi yhteinen tilannekuva on jäänyt muodostumatta ja miksi asioita ei ole käsitelty avoimesti ja riittävän varhaisessa vaiheessa kaikkien keskeisten toimijoiden kesken. Mikäli tieto ei kulje eikä keskustelua käydä suoraan, syntyy helposti vääristyneitä käsityksiä, jotka voivat lopulta johtaa tarpeettoman raskaisiin toimenpiteisiin. Tässä mielessä pidän välttämättömänä, että asiaa tarkastellaan nyt huolellisesti, objektiivisesti ja oikeasuhtaisuuden näkökulmasta.

Minut on valittu kunnanhallituksen puheenjohtajaksi valtuuston päätöksellä ja vahvan demokraattisen mandaatin turvin. Toimikauteni aikana minulle ei ole esitetty sellaista selkeästi ilmaistua, laajaa tai yhteisesti käsiteltyä epäluottamusta, jonka perusteella olisin voinut arvioida luottamuksen olennaisesti heikentyneen. Olen saanut yksittäistä palautetta ja kohdannut myös kriittisiä kannanottoja, kuten poliittiseen päätöksentekoon kuuluu, mutta nämä eivät ole muodostaneet sellaista kokonaisuutta, joka olisi viitannut vakavaan luottamuspulaan. Olen näin ollen perustellusti toiminut siinä uskossa, että luottamus on olemassa. Luottamuksen arvioinnin tulee perustua avoimeen, tasapuoliseen ja koko valtuustoa koskevaan tarkasteluun, ei rajalliseen tai epäsuoraan tietoon.

Oman toimintani osalta korostan, että olen pyrkinyt johdonmukaisesti toimimaan kunnanhallituksen puheenjohtajan roolissa kuntalain ja duaalijohtamisen periaatteiden mukaisesti. Tämä tarkoittaa poliittisen ohjauksen toteuttamista, valtuuston linjausten edistämistä sekä kunnan toiminnan kokonaisuuden seuraamista ja arviointia. Olen tietoisesti pitänyt kiinni siitä, että operatiivinen johtaminen kuuluu kunnanjohtajalle, mutta samanaikaisesti olen kantanut puheenjohtajalle kuuluvaa valvontavastuuta. Olen esittänyt kysymyksiä, pyytänyt lisäselvityksiä ja arvioinut valmistelua silloin, kun se on ollut tarpeen. Tämä ei ole operatiiviseen toimintaan puuttumista, vaan osa lakisääteistä tehtävääni.

On kuitenkin selvää, että duaalijohtaminen ei ole kaikilta osin toteutunut tarkoituksenmukaisesti. Keskeiset ongelmat ovat liittyneet tiedonkulun puutteisiin, siihen että puheenjohtajaa ei ole pidetty riittävästi ajan tasalla sekä siihen, että yhteistä tilannekuvaa ei ole muodostettu systemaattisesti. Tämä on johtanut siihen, että olen hoitanut tehtävääni osittain puutteellisen tiedon varassa. Tällaisessa tilanteessa myös roolien tulkinta voi näyttäytyä eri toimijoille eri tavoin. Vastuu tästä ei kuitenkaan voi kohdistua yksipuolisesti puheenjohtajaan, vaan kyse on koko johtamisjärjestelmän toimivuudesta.

Olen pyrkinyt toimimaan kaikissa tilanteissa asiallisesti ja muita kunnioittavasti sekä huolehtimaan siitä, että kokouksissa ja yhteistyötilanteissa vallitsee rakentava ilmapiiri. Puheenjohtajana olen puuttunut epäasialliseen käytökseen ja ohjannut keskustelua asiakysymyksiin silloin, kun se on ollut tarpeen. Samalla on kuitenkin todettava, että turvallisen tilan kokemus ei ole toteutunut kaikilta osin omalta kohdaltani. Tilanteet, joissa minusta on keskusteltu ilman läsnäoloani tai joissa olen saanut tietoa asioista vasta jälkikäteen, ovat heikentäneet avoimuutta ja luottamusta. Turvallinen toimintaympäristö ei voi perustua valikoivaan avoimuuteen, vaan sen tulee toteutua yhdenvertaisesti kaikkien osapuolten kohdalla.

Yhteistyö valtuustoryhmien välillä on ollut pääosin asiallista, mutta samalla hajanaista ja riittämättömästi jäsennellyä. Säännöllinen ja ennakoiva vuoropuhelu on puuttunut, mikä on vaikeuttanut yhteisen näkemyksen muodostamista. Tärkein yksittäinen ongelma on kuitenkin ollut tiedonkulku. Kaikki keskeinen valmisteluun liittyvä tieto ei ole saavuttanut puheenjohtajaa riittävän ajoissa, mikä on vaikuttanut suoraan mahdollisuuksiin hoitaa tehtävää ja tukea poliittista yhteistyötä. Ilman ajantasaista tietoa ei synny laadukasta keskustelua, eikä ilman keskustelua synny toimivaa yhteistyötä.

Kokonaisuutena arvioiden tilanne ei ole seurausta yksittäisestä teosta tai yksittäisestä henkilöstä, vaan useiden tekijöiden yhteisvaikutuksesta. Kyse on puutteellisesta tiedonkulusta, duaalijohtamisen käytännön toteuttamisen haasteista, yhteisen tilannekuvan puuttumisesta sekä pidempään jatkuneista rakenteellisista ongelmista. Olen itse toiminut siinä uskossa, että yhteistyö on ollut riittävää ja että mahdolliset ongelmat ovat ratkaistavissa normaalin vuorovaikutuksen keinoin. Tästä syystä tilanteen nopea eskaloituminen tilapäisen valiokunnan tasolle on ollut minulle yllättävä ja herättää kysymyksiä prosessin oikeasuhtaisuudesta.

Tilanne on kuitenkin edelleen korjattavissa. Se edellyttää avoimen ja suoran vuoropuhelun palauttamista, roolien ja vastuiden selkeyttämistä käytännön tasolla sekä tiedonkulun varmistamista. Tarvittaessa tulee hyödyntää myös ulkopuolista tukea, jotta luottamus voidaan rakentaa uudelleen. Olen valmis sitoutumaan tähän työhön.

Lopuksi totean, että olen sitoutunut hoitamaan kunnanhallituksen puheenjohtajan tehtävää vastuullisesti ja jatkamaan työtä kunnan edun mukaisesti. Luottamuksen arviointi on olennainen osa demokraattista järjestelmää, mutta sen tulee perustua avoimuuteen, tasapuolisuuteen ja huolelliseen harkintaan. Näiden periaatteiden toteutumista on syytä arvioida myös tässä tilanteessa.

Laura Lakso

Kunnanhallituksen puheenjohtaja

Pelkosenniemiellä 10.5.2026

PELKOSENNIEMEN KUNTA**VASTAUS****Tilapäinen valiokunta****11.5.2026****Vastaaja****Laura Sofia Lakso****Kunnanhallituksen puheenjohtaja****TILAPÄISELLE VALIOKUNNALLE LÄHETETTYJEN ARVIOINTIEN ANALYYSI**

Kohteliaasti ilmoitan, että olen tyytyväinen saadessani arvioida, vastata ja viimein kumota joitain keskeisiä seikkoja, esitetyistä lausunnoista. Nyt minulla on annettu viimeinkin mahdollisuus vastata, tammikuun 19 päivästä 2026 alkaneeseen tapahtumasarjaan, joka on johtanut Tilapäisen valiokunnan perustamiseen.

Monet annetuista lausunnoista sisältävät selkeitä seikkoja, joihin on mahdollista vastata tyhjentävästi. Mukana on väittämiä ja jopa kolmansia osapuolia, joilla ei ole osaa tässä prosessissa ja heidän oikeuksiaan voidaan loukata, näillä toimitetuilla asiakirjoilla. Toisaalta mukana on tosiasioiden vastaisia väitteitä, olen kuullut versioita, perustelemattomia väitteitä ja jopa sellaisia vastauksia, joita ei voi edes oikeudellisesti ottaa arvioon, tehdä johtopäätöksiä ja julkistaa, joutumatta itse mahdollisen rikosoikeudellisen selvityksen kohteeksi.

Tämä yksi asiakirja, jonka lähettäjä on jo jakanut valiokunnan jäsenille, sisältää täysin valheellisia, tosiasioiden vastaisia ja yksityiselämää, sekä kunniaa loukkaavia tietoja, joita tavallinen ihminen, ilman selkeää ja tarkoitushakuista loukkaamista ei esitä. Sen vuoksi tilapäisen valiokunnan on pyydettävä henkilöä poistamaan esittämänsä valheet ja loukkaukset, muutoin valiokunta ottaa vastuun osallistua tämän henkilön avustajina oikeudenvastaiseen prosessiin. Joudumme tämän valiokuntatyön jälkeen arvioimaan kuinka oikeudellinen prosessi alkaa ja kuinka esitetty materiaali saadaan poistettua, täysin valheellisena ja loukkaavana.

Olemme karsineet tämän yhden asiakirjan sellaiseen muotoon, johon voimme oikeudellisesti vastata, ilman mahdollista rikosoikeudellista vastuuta.

Haluan aluksi laajentaa tilapäisen valiokunnan taustalla olevia ja olleita tosiseikkoja. Kaiken alkukohta on ollut uuden kunnanjohtajan valinta, eli vt. kunnanjohtaja Mikko Merikannon valinta. Kuten hän on todennut hakuhaastattelussa, hänellä ei ole mitään muuta kokemusta kuntahallinnosta kuin se, mitä hän on lukenut Koillis-Sanomista, Kuusamon ja Posion kunnan valtuuston toiminnasta. Tämä asetti ja asettaa yhteistyön merkittävästi erilaiseen merkitykseen kuin jos kuntaan olisi valittu aikaisempaa kunta-alan kokemusta omannut kunnanjohtaja.

Käytännössä kaikki on ollut opeteltava ensimmäisenä kokemuskertana. Itselläni on laaja ja pitkä kokemus politiikasta, politiikan toteuttamisesta, politiikan yliopistollisesta teoriasta, josta olen saanut tukea vaativaan tehtävääni. Itse uskon että se on ollut avuksi kun olemme pyrkinneet ja kyenneet selviytymään vt. kunnanjohtaja Merikannon kanssa suurimmista toiminnan ja kokemuksen tuomista inhimillisistä puutteista.

Jouduin heti alussa, vuosi sitten perehtymään opiskeluaikaisten tutkijoiden ja kunta-alan asiantuntijoiden tutkimuksiin siitä, millaisia ongelmia voisin kohdata, kun saan aloittaa työskentelyn

kunnanjohtajan kanssa (viransijainen) jolla ei ole mitään kunta-alan kokemusta. Samalla hankin laajaa lisätietoa kunta-alan toiminnasta, koska myös kaikki toimialojen johtajat olivat tulleet rekrytoituksi Pelkosenniemen kuntaa, ilman kunta-alan aikaisempaa kokemusta. Kunnanhallituksen puheenjohtaja tulisi sen vuoksi, mielestäni olla valmis vaatimaan tehtävään. Tältä pohjalta suostuin tehtävään.

Kulunut vuosi on osoittanut, että olin oikeassa, kun arvioin, ettei vt. kunnanjohtajalla Mikko Merikanto omannut eikä hänellä ole ollut riittäviä valmiuksia kohdata kunta-alaa ja sen johtamisen erikoismallia, duaalijohtamista, kaksinapaista johtamista.

Haluan tähän alkuun tiivistää tämän asetelman, koska aiheesta on laajaa tutkimustietoa ja aineostoa. Suomessa on tutkittu paljon mitä tapahtuu, kun kunta-alaa kokematon yritysjohtaja siirtyy kunnan johtotehtäviin. Perehdyin silloin ja nyt uudelleen kahteen väitöskirjaan (Anni Kyösti ja Henna Paananen) ja yhteen tutkimukseen (Noora Riitaoja), että ymmärtäisin mihin ryhdyn ja mitä ongelmia kohtaisin Mikon kanssa. Niistä haluan todeta lyhyesti ennakkoon ja lopuksi vastausten analyysin jälkeen enemmän.

Keskeinen sanoma noista tutkimuksista oli ja käytäntö osoitti, että tuli olemaan. Kuntajohtaminen on vahvassa muutoksessa. Uusi kuntalaki 2016 on vahvistanut luottamusjohtajien asemaa, on luoto pormestari mallit ja osa- tai täysiaikainen kunnanhallituksen puheenjohtajan malli. Ja kun se törmää yritysmaailmasta tulleen arvomaailmaan:

- Yritysmaailman metodien tuominen kuntaan ilman prosessin tuntemusta johtaa usein siihen, että johtaja toimii kuin toimitusjohtaja, jolla on yksinvalta. Kunnassa tämä tulkitaan hallinnon ohittamiseksi. Koska Merkikannoltakin puuttuu "hallintotoimijoiden hiljainen tieto", hän ei aina kykene ennakoimaan päätöstensä poliittisia seurauksia, mikä johtaa jatkuviin konflikteihin khpj:n kanssa.
- Tutkimuksissa on havaittu, että kuntasektorin ulkopuolelta tulevien suurin haaste on usein "kaksisuuntainen johtaminen" eli kyky toimia virkakoneiston ja poliittisten päättäjien välissä. Pelkosenniemelläkään duaalimallia ei haluta ymmärtää, että myös kunnanhallituksen puheenjohtaja johtaa.

KUNNANVALTUUSTON VARAPUHEENJOHTAJA HEIDI KARNAATTU

Haluan vastata kunnanvaltuuston ensimmäisen varapuheenjohtajan, Tilapäisen valiokunnan jäsenen Heidi Karnaatun esittämiin väitteisiin ja näkemykseen kokouksesta 20.1.2026.

On erittäin keskeistä ja tärkeää ymmärtää, että tuossa kokouksessa käynnistettiin tämä prosessi, jonka tavoite oli muun muassa minun saattaminen Tilapäisen valiokunnan arvioitavaksi. Tilaisuudessa käytiin läpi myös vt. kunnanjohtajan vaatimus keskeyttää YT-menettely, ennen kuin Lapin käräjäoikeus oli antanut tuomionsa valtuuston puheenjohtajan asiassa. Tiedon hän oli toki saanut jo viimeistään marras- joulukuussa 2025.

Koska Karnaatun vastauksessa esitetään ainoastaan muistinvaraisia väitteitä, katson että on aiheellista, oman ja Heidi Karnaatun oikeusturvan kannalta, saattaa valiokunnan käsiteltäväksi kokouksen litterointi ja ääninauha. Karnaatun lausumassa väitetyt tapahtumat eivät edenneet sinällään kuten hänellä on muistikuvat, se on 15 sekunnin osa 38 minuutin tapahtumasta. Osapuolten oikeusturvan kannalta, liitän samalla kunnanjohtajan lähettämän kirjelmän tähän, sekä oman vastaukseni ja edellisen kunnanhallituksen puheenjohtaja Markku Kankaanrannan vastauksen.

Tapaamista ennen olivat vt. kunnanjohtaja Mikko Merikanto ja valtuuston puheenjohtaja Markku Kallio käyneet keskustelun YT-menettelystä ja käynnissä olleesta rikosasian käsittelystä, jossa osapuolena oli ja on vt. hyvinvointijohtaja Sirpa Koskenlaine. Tämä ilmeni kokouksen alun keskusteluissa.

Kokouksen alussa käytiin keskustelua hyvin tärkeästä asiasta, puheenjohtajienkin kannalta, oliko Markku Kallio esteellinen olemaan läsnä organisaatiotyöryhmässä. Kunnanjohtaja Mikko Merikannon mukaan oli esteellinen. Lisäksi Merikanto katsoi, että johtuen Kallion asemasta rikosprosessissa on YT menettely aloitettava uudelleen. Markku Kallio totesi, että hän ei ole esteellinen, koska hän sai tietää tutkinnasta vasta marraskuun lopussa. Markku Kallio ja Merikanto totesivat, että kunnanjohtaja oli saanut tiedon jo syksyllä Kallion esitutkinnasta. Tätä tietoa Merikanto ei ollut kertonut Kalliolle, eikä keskeyttänyt silloin YT menettelyä. Minä ja me muut jouduimme toteamaan, kuinka nämä kaksi osapuolta kävivät kiistelyä kunnanjohtajan tietoisuudesta ja YT-menettelystä, heti kokouksen alussa.

Samalla käytiin myös kiistelyä siitä, minkä vuoksi edellisellä vaalikaudella tehtyä Työhyvinvointiselvitystä ei oltu käyty läpi silloin, edellisen valtuuston aikana. Kallio totesi ettei ymmärrä miksi YT-toimikuntaa manipuloidaan, että se keskeytetään, hänen vuokseen, ilman perusteita. Kallio myös kyseenalaisti miksi vt. hyvinvointijohtaja oli tuonut asian silloin esille, vaikka se oli vielä salainen, poliisin määräyksellä.

SEURAAVASSA ON TEKSTUAALINEN AUTENTTINEN AVAUS KOKOUKSESTA 20.1.2026. AUDION JAAN TÄMÄN VASTAUKSEN YHTEYDESSÄ

Vt. kunnanjohtajalta tiedusteltiin mihin hän viittaa kun puhuu YT-menettelyn:

LAURA LAKSO: (11:06) Voisitko tarkentaa tähän väliin, että tässä kirjelmässä, jonka te kunnanjohtaja olette meille laittaneet, joka on melko raaka, niin siellä tosiaan mainitaan, että tähän YT-prosessiin sisältyy esteellisyyksiä. (11:23) Niin keneen viittaat, tai mihin viittaat näille esteellisyyksiin? (11:28) Onko se tämä, mistä Markku nyt puhuu? (11:31) Kuka on esteellinen ja millä lailla esteellinen?

Tämän jälkeen vt.kunnanjohtaja Mikko Merikanto siirsi keskustelun syyttämällä minua, sormella voimakkaasti osoittamalla:

MIKKO MERIKANTO (11:35) Minä kerron tästä, niin kuin tämä koko YT-prosessihan lähti, Laura, meidänkin keskusteluista jo silloin tuota niin... (11:42) No, kesällä jo, ja olemme useampaan otteeseen keskustelleet tästä, ja sinä olet sanonut minulle, että Sirpasta, Laurista ja Sarista pitää päästä eroon. (11:53) Tämä on se meidän keskustelu.

(11:55) Tässä ei ole kyse siitä, että organisaatiota pitää muuttaa. (11:57) Joo, organisaatiota pitää muuttaa. (11:58) Tässä ei ole kyse säästöstä, vaan tässä on henkilökohtaisesta kostosta kyse.

(12:02) Me olemme käyneet tästä monta keskustelua, monta tästä lukuisista keskusteluista.

Tähän joudun järkyttyneenä puuttumaan sillä vt. kunnanjohtaja Mikko Merikanto valehteli meille kaikille YT-menettelyn olevankin minun kostoni. Vastaisin hänelle järkyttyneenä ja suorataan kauhuissani kuinka merkittäviä valheita kunnan merkittävin virkajohtaja nyt esittää:

LAURA LAKSO (12:05) Saanko keskeyttää? (12:07) Todella ikävästi sanottu, ja loukkaannuin tästä ja pidän tuota epäasiallisena, että sinä väität, että tässä on kyse henkilökohtaisesta kostosta. (12:18) Tuon koen loukkauksena ja epäasiallisena, ja tällaisia väitteitä ei tässä pöydässä tule käyttää.

(12:27) Tämä pitää olla turvallisen tilan keskustelu. (12:30) Tuo ei pidä paikkaansa, mitä sinä juuri väitit.

Tämän jälkeen vt. kunnanjohtaja Mikko Merikanto jatkaa rajua hyökkäystä minua kohtaan, suorastaan vapisen pelosta, valheellisista väitteistä joita vt. kunnanjohtaja Merikanto esittää ja hän vain jatkoi:

MIKKO MERIKANTO (12:32) Minä kerroin, miten minä sen koin, mutta kerro sinä, miten keskustelut sinä sanoit, että kun pitää näistä henkilöistä, näistähän päästään eroon, niin mitä se tarkoittaa?

Vastaisin peloissani ja hätäntyneenä, suoraan syyttävän sormen ja sen takana olleen nyrkin edessä:

LAURA LAKSO (12:43) Sinä vedät aika jyrkkiä linjoja tällä hetkellä. (12:49) Sinä vedät todella jyrkkiä, ja nyt ollaan todella vaarallisella polulla. (12:54) Me ollaan keskusteltu organisaation muutoksesta, jossa on ihan selkeät sävelet, mikä me ollaan kaikki yhteisesti hallituksessa ja valtuustossa hyväksytty.

(13:07) Kaikkien kuullen on se, tai me ollaan valtuustossa tietenkin hyväksytty, mutta on myös se, johon me kaikki ollaan yhteisesti sitouduttu. (13:17) Ja sen me tiedämme. (13:19) Siellä on se tiukka linjakaavio, jolle me ollaan annettu neuvottelumandaatti, ja siitähän on kyse.

Keskustelun edetessä pyysin vielä tarkemmin vt. kunnanjohtajaa selkeyttämään mihin hän pyrkii kun haluaa kaataa YT-menettelyn:

LAURA LAKSO (14:13) Ja onko tässä teillä kunnanjohtajalla tarkoitus todella lähteä sitten, minä huomaan, että sulla taitaa olla nyt intressi kaataa tämä YT-neuvottelu. (14:26) Tämä keskustelu nimittäin lähti jälleen kerran minua henkilökohtaisesti hyökkäämällä ja pidän sitä erittäin epäasiallisena ja epärakentavana tapana viedä tätä. (14:42) Tässä on nyt monta tekijää, hyvin monta tekijää, ja me ollaan vaarallisilla vesillä.

(14:50) Me ollaan hyvin nyt heikolla kantimilla tässä, että onko kunnanjohtajalla todella tarkoitus, että teillä ei ole nyt tarkoitusta viedä YT-neuvotteluja maaliin vai olemmeko me edelleen sillä linjalla. (15:04) Mikä me ollaan yhteisesti sovittu? (15:07) Nimistä tai tittelistä puhumattakaan, niin meillä on kuitenkin se yhteinen sopimus siitä, jolla on porukalla hyväksytty se taulukko.

15:18) Niin onko kunnanjohtaja viemässä sen taulukon mukaista neuvottelutulosta maaliin?

Yllättäen vt. kunnanjohtaja Merikanto sivuuttaa Markku Kallion rikosoikeudellisen prosessin merkityksen, johon hän on tähän saakka viitannut ja kääntää syyn YT-menettelyn keskeyttämisestä minuun:

MIKKO MERIKANTO (15:34) En ole aikomassa viedä sen valmistelun mukaista taulukkoa maaliin, vaan aion esittää, että aloitamme uuden organisaation muutostyöryhmän, jossa on muita henkilöitä. (15:48) Sen on ehkäpä Tossavainen, siinä on ehkä Poikela, siinä on Kallio, jotta me saadaan tämä puhtaalle pöydälle. (15:55) Kaiken tässä tarkoituksella on se, että meillä ei näytä se homma yhtään pahalta.

Myöhemmin hyvän ja laadukkaan keskustelun jälkeen vt. kunnanjohtaja Mikko Merikanto jälleen hyökkäsi voimakkaasti minua kohti ja osoitti sormelle:

MIKKO MERIKANTO (23:20) Se laulu, jonka kaikki haluaa kuulla, että onko se totta vai ei.

Tähän vastasin hyvin hätäntyneenä ja peloissani:

LAURA LAKSO (23:23) Minkä takia sinä alat nostamaan tämmöistä asiaa? **(23:26)** Tämä ei ole YT-neuvottelu, kuten sanottiin. **(23:28)** Eli minun mielestä me tarvitaan tähän ammattilainen asianajaja, jolla on tämmöistä taustaa, joka pystyy nämä YT-asiat hoitamaan.

Pian vt. kunnanjohtaja ilmoitti, että hänen mielestään kyse on hänen ja minun välisestä epäluottamuksesta, eikä YT-menettelystä:

MIKKO MERIKANTO (24:31) Sillä agendalla sitten, mikä mietitään, että meillä on nyt se yt, vaan nimenomaan tämä epäluottamus, mikä meidän välillä on, joka on ilmeisesti tässäkin.

Tähän totesin sen mitä merkitsee kun vt. kunnanjohtaja esittää noin kovia ja karkeita väitteitä:

LAURA LAKSO (25:01) Ja kyllä minun mielestä on myös meidän vakavasti mietittävä sitä, että onko syytä katsoa johtajan sopimuksen mukaista irtisanoutumisperustetta. **(25:14)** Kaikki voidaan miettiä.

Lopuksi pyysin kaikkia tutustumaan tarkasti vt. kunnanjohtaja Mikko Merikannon kirjeeseen:

LAURA LAKSO (32:03) Suosittelen, että kaikki lukevat Mikon kirjoittaman kirjeen hyvin huolellisesti ja pohtii sitä myös sen luottamuksen kannalta. **(32:14)** Eli se kirjahan on erittäin suuri epäluottamuslause Mikolta meille, ja siinä on useampia henkilöitä ja tahoja, joihin se epäluottamus kohdistuu. **(32:25)** Jolloin on ihan perusteltua keskustella myöskin näistä mainitsemistani asioista.

(32:31) Ei se ollenkaan ole poissuljettua, koska kyse on hyvin rajusta kirjeestä.

Lopuksi vt. kunnanjohtaja Mikko Merikanto kiteytti kokoontumisen saavutukset:

MIKKO MERIKANTO (33:13) Olen tarjoutunut irtisanoutumaan siinä, että jos me emme saisi luottamusta korjattua, niin silloin ei ole kummankaan osapuolen järkevää toimia täällä. **(33:22)** Mutta se, että nyt nostetaan johtajasopimuksen ja irtisanomisen ero siihen, niin se on ihan turhaa. **(33:29)** Meidän kaiken luottamus on tärkeintä.

Omalta osaltani totesin lopuksi:

LAURA LAKSO (34:33) Tämä keskustelu on käyty nimenomaan luottamuksesta ja nimenomaan epäluottamuksesta ja Mikon esittämästä epäluottamuksesta.

(36:49) Minä olen, Mikko, puolustanut sinua monessa asiassa tosi paljon. **(36:54)** Minä olen puolustanut sinua jopa oman ryhmän sisällä. **(36:57)** Olen pyrkinyt olemaan sinun tukena tosi paljon.

(37:04) Se kirje oli tosi iso hyökkäys minua vastaan. **(37:09)** Se oli hyökkäys myös Kankaanrantaa vastaan, Nenosta vastaan. **(37:12)** Siinä oli myös muita tahoja.

(37:15) Siinä vähän roiskittiin sinne tänne. **(37:18)** Ja se herättää nyt sitten sen kysymyksen, että miten tästä eteenpäin.

Tähän kokous päättyi ja sovittua seuraavaa kokousta ei pidetty, koska kuten Heidi Karnaattu vastauksessaan toteaa, hän ei halunnut siihen osallistua.

Haluan edellisellä äänityksen avauksella, autenttisesti osoittaa, miksi olen reilun puolen tunnin keskustelun lopussa, viiden kymmenen sekunnin ajan ilmaissut, että olisi aika käydä läpi johtajasopimus. Siitähän vt. kunnanjohtaja Mikko Merikanto lähti, hän voi arvioida eroavansa. Tämän

kirjoitan siksi, että asia nousi liian keskeisenä esille kunnanvaltuuston varapuheenjohtaja Heidi Karnaatun lausumassa. Tämä kaikki oli vastaus siihen.

Kirjalliset todisteet Heidi Karnaattu:

1. Laura Lakson kutsu puheenjohtajiston tapaaminen. Teema: Mikko Merikannon edellisen päivän kirje kunnanhallitukselle. Lakso puuttuu heti asiaan
2. Lakson kutsut uuteen kokoukseen. Teema: Lakso pyrkii heti selvittämään miksi Merikanto on käynnistänyt vakavat väitteet
3. Karnaatun peruminen. Teema: Lakso halusi selvittää asiaa, valtuuston varapuheenjohtaja kieltäytyi
4. Ääninauha 20.1.2026 puheenjohtajien kokous. Teema: Lakso joutui vakavan ja loukkaavan hyökkäyksen kohteeksi Merikannon toimesta
5. Avattu taltiointi, minuuttiaikataulu, 20.1.2026 kokous. Teema: Lakso joutui vakavan ja loukkaavan hyökkäyksen kohteeksi Merikannon toimesta

KUNNANHALLITUKSEN JÄSENEEN MARKO POIKELAN VASTAUS

Kunnanhallituksen jäsen, valtuutettu Marko Poikela on keskeinen toimija, henkilö, joka ryhtyi keräämään nimiä Tilapäisen valiokunnan perustamiseksi.

Pidän kohtuuttomana, että Poikela on kevään aikana esitellyt minulle a-nelosnippua, jossa on ilmaissut olevan runsaasti minua koskevia asioita, jotka ovat syynä tilapäisen valiokunnan hankkeeseen.

Kunnanhallituksen jäsenen, Marko Poikelan nyt esittämät muutamat väitteet olen analysoinut, selvittänyt ja nyt niihin viimeinkin saan vastata.

YT-menettelyn keskeytyspykälä

Marko Poikela on nostanut esille todisteensa 1.1 joka koskee esteellisyyttä ja sen merkitystä YT-menettelyyn. Hänen nostonsa on hyvä sen vuoksi, että katsoin hallituksen puheenjohtajana velvoittaa vt. kunnanjohtajaa esittämään selkeät ja keskeiset perusteet, miksi ja minkä vuoksi hän keskeyttää YT-menettelyn. Kyse oli niin vakavasta asiasta ja kunnan talouteen vaikuttaneesta toimenpiteestä, että kunnanhallituksen tulee saada vt. kunnanjohtaja Merikannolta hyvän valmistellun esityksen. Olihan kunnanhallituksen esityslistaan kirjattu, että tammikuussa kävi ilmi, että talous ja organisaatiotyöryhmän työhön on osallistunut mahdollisesti esteellinen henkilö. Kuten edellä Karnaatun vastauksesta ilmenee että 20.1.2026, todettiin vt. kunnanjohtajan saaneet jo syksyllä 2025 tiedon Markku Kallion rikostutkinnasta.

Pyysin mainitun todisteen Poikela (1.1) mukaisesti selvitystä myös muista YT-menettelyyn liittyneistä seikoista, koska katsoin ettei vt. kunnanjohtajalla ole ollut itsenäistä toimivaltaa aloittaa, omalla päätöksellä YT-menettelyä 17.11.2026, koska kuntalain 39§ mukaan kunnanhallitus on työnantajatoimielin. Tähän pyysi kiinnittämään huomion, kun esitystä tehdään. Pyysin myös huomioitavaksi *miksi* YT-menettelyä ja organisaatiotyötä ei voida jatkaa ja *miksi* ne on tarpeen käynnistää uudelleen.

Mielestäni toimin toimivaltani puitteissa ja selvitin asiaa oikeuskirjallisuudesta, oikeustapauksista ja lainsäädännöstä.

Liitän oheen todisteeksi Vaasan yliopistosta, Aku Aution pro gradu -tutkielman (2024) käsittelee kunnan johtamista nimenomaan epävirallisten vuorovaikutusalustojen ja "kaksoisjohtamisen"

rajapinnan näkökulmasta. Puheenjohtajan keskeisin rooli valmistelussa on poliittisen yhteistyön johtaminen (ss. 18, 26). Hänen tehtävänsä on tunnistaa poliittiset jännitteet ja sovittaa eri ryhmien näkemyksiä ennen kuin asiat etenevät viralliseen päätöksentekoon (ss. 20, 30). Khpj toimii kunnanjohtajan operatiivisena esihenkilönä (ss. 23). Valmistelun kannalta on kriittistä, että puheenjohtaja sparraa kunnanjohtajaa ja antaa tälle poliittista tukea, jotta valmistelu ei tapahdu "tyhjiössä" (ss. 24).

Puheenjohtajan tulee varmistaa, että valmisteltavat asiat noudattavat valtuuston asettamaa strategiaa ja että hallituksella on riittävä tietopohja päätösten tekemiseen (ss. 18, 21).

Kuntaliiton hyvä hallituksen työskentely asiakirja toteaa ja tiivistää kunnanhallituksen puheenjohtajasta ja tämän roolista ennen kunnanhallituksen kokousta, samaan sävyyn: Puheenjohtaja vastaa siitä, että asioiden valmistelu on moitteetonta, selkeää ja ymmärrettävää. Hän varmistaa, että hallituksella on riittävät ja oikeat tiedot päätöksenteon tueksi.

Jos kunnanhallituksen puheenjohtaja havaitsee valmistelun olevan puutteellista, hänen ensisijainen velvollisuutensa on puuttua siihen laadunvarmistajana ja prosessin johtajana. Ohjeistus tähän löytyy niin kuntalaki, Kuntaliiton suosituksista kuin hallinto-oikeudellisesta kirjallisuudesta.

"Kunnanhallituksen hyvä työskentely" -tiivistelmästä ja oppaasta. Siinä määritellään nimenomaisesti puheenjohtajan vastuut:

- **Laadunvarmistus:** Opas toteaa, että "puheenjohtaja pitää huolta valmistelun moitteettomuudesta, selkeydestä ja ymmärrettävyydestä".
- **Ennakkotarkastus:** Käytännön suositus on, että puheenjohtaja käy esityslistan läpi yhdessä esittelijän (yleensä kunnanjohtaja) kanssa ennen sen lähettämistä. Tässä vaiheessa hänellä on tosiasiallinen mahdollisuus vaatia valmistelun täydentämistä.

Vaikka kuntalaki on yleispiirteinen, se antaa perustan puheenjohtajan toimivallalle:

Hallintolaki ja oikeuskäytäntö (Virkavastuu)

Oikeudellinen peruste sille, *miksi* puheenjohtajan on puututtava puutteisiin, kumpuaa päätösten lainmukaisuuden vaatimuksesta:

- **Selvittämisvelvollisuus (Hallintolaki 31 §):** Viranomaisen on huolehdittava asian riittävästä selvittämisestä.
- **Oikeusvaikutukset:** Jos puheenjohtaja päästää puutteellisesti valmistellun asian päätöksentekoon, päätös voi syntyä "virheellisessä järjestyksessä". Tästä on lukuisia oikeustapauksia (esim. [KHO:2019:86](#)), joissa päätös on kumottu riittämättömän selvityksen vuoksi. [1, 2]

Yhteenvetona: Faktat löytyvät siis **Kuntaliiton suosituksista** (rooli), **hallintosäännöistä** (toimivalta) ja **hallintolaista** (päätöksen laillisuusvaatimus). Näitä lähteitä tulkitaan usein alan perusteoksessa, kuten Heikki Harjulan ja Kari Prättälän **"Kuntalaki - tausta ja tulkinnat"** -kommentaarisissa.

VT 5 projektin valmistelua

Toisessa tapauksessa kunnanhallituksen jäsen Marko Poikela on ottanut esille kahden vuoden projektityöntekijän valinnasta käydyt sähköpostiviestit. Hänen viittauksensa mukaan olisin osallistunut operatiiviseen, toimialan johtajan päätöksentekoon.

Olen opiskellut politiikka pääaineena Tampereen Yliopistossa. Erityisesti osaamiseni on ollut muun muassa kuntahallinnon duaalimallin omaksuminen ja käyttö kuntahallinnossa, kuntalain vuoden 2015-16 uudistuksen seurauksena. Ymmärrän hyvin että henkilöt, joilla ei ole tähän kuntahallintomalliin selvää näkökulmaa tai tietopohjaa, hän ei hahmota mitä tuo duaalimalli tarkoittaa, esimerkiksi Pelkosenniemen kunnassa. Tämä puute tulisi viipymättä koulutuksella myös Pelkosenniemellä korjata.

Kaksoisjohtajuuden vuoksi kuntajohtamisessa keskustelevuus on tärkeää, sillä se heijastaa luottamushenkilöiden sekä viranhaltijoiden yhteistä vastuuta vuorovaikutuksen syntymisestä sekä siitä syntyvistä tuloksista. (väitöskirja Jortikka Katariina TaYO 2021 ss.10) Kaksisuuntaisen vuorovaikutuksen toinen puoli on luottamushenkilöiltä viranhaltijoille suuntautuva viestintä. Ilman luottamushenkilöiltä kantautuvaa tietoa esimerkiksi poliittisesta tahtotilasta asioiden valmistelu koetaan vaikeaksi, etenkin jos jollakin tietyllä puolueella on kunnassa selkeä enemmistö valtuuston sisällä. (Jortikka Tay ss 16)

Olen pyrkinyt ainoastaan johtamaan Pelkosenniemen kunnanvaltuuston hyväksymiä strategisia tavoitteita ja poliittisesti hyväksytyjä päämääriä. Halusin Sari Niemeltä selkeän oman käsityksen ehdokkaista lopullista päätöstä varten. VT 5 projekti on erittäin tärkeä Pelkosenniemen kunnan kehittymiselle ja elinkeinostrategialle. Sari Niemen oikeuteen tehdä valinta en puuttunut missään nimessä, siitä olen täysin varma.

Duaalijohtamisessa tarvitaan vuorovaikutusta ja tiedonkulkua, selkeää roolijakoa, kokemusta päätöksenteosta sekä sitoutumista yhteisten tavoitteiden edistämiseen.

Olen esittänyt, kuten Poikelan todisteista käy ilmi, että Pelkosenniemen kuntaan tulee perustaa rekrytointityöryhmä. Tällainen malli on käytössä ad hock (tilanteen mukaan) monissa maamme kunnissa ja kaupungeissa. Samalla se toisi lisää synergiaa poliitikkojen ja viranhaltijoiden välille. Malli syventää viranhaltijoiden ja johtavien poliitikkojen yhteistyötä.

Kunnan lausunto Markku Kallion valintaan ja laskuun

Marko Poikela on ottanut lausumassaan esille, valtuuston puheenjohtajan Markku Kallion hallinto-oikeudelle tekemän valituksen lausuman ja kunnan laskun käsittelyn kunnanhallitukselle. Poikela ilmaisee tällä, että olisin epäasiallisesti pyrkinyt puuttumaan kunnan lausuntoon, sekä Kalliolta perittävään laskuun, Kalliolle edullisella tavalla.

Pidän Poikelan väitettä edellä esitetyn duaalimallin vastaisena. Kunnassa on toimitettu vaalit keväällä 2025. Tuossa vaalissa valtuuston ja luottamuselimen tasapaino muuttui, enemmistö siirtyi pois edellisen kauden ryhmältä. Edellinen kunnanhallitus oli sitä mieltä, että valitus tulee hylätä. Nyt olisi voitu uudelleen arvioida, uuden valtuuston tahdon mukaan muodostetun kunnanhallituksen toimesta, miten suhtaudutaan valitukseen ja vastata, jos siihen olisi tarvetta. En halunnut painostaa vaan tuoda duaalimallin mukaan esille muuttuneen demokratian tuoman mahdollisuuden arvioida uudelleen lausumaa. Hallintoasioiden lain mukaan valittajalla ja vastapuolella on koko prosessin ajan itsenäinen oikeus lausua valituksesta, aina ratkaisuun saakka.

Tämä oikeus perustuu lakiin oikeudenkäynnistä hallintoasioissa (808/2019). Hallintoprosessissa vallitsee periaate, jonka mukaan osapuoli voi oma-aloitteisesti toimittaa lisäselvitystä hallinto-oikeudelle periaatteessa aina siihen saakka, kunnes asia on ratkaistu. Pelkosenniemen kunta ei siis ollut sidottu siihen mitä seikkoja Pohjois-Suomen hallinto-oikeus pyysi arvioimaan.

Kunnallisen demokratian muutoksen vuoksi olisin halunnut, että koska poliittinen tilanne on muuttunut, kunnanhallitus olisi saanut arvioida uudella kokoonpanolla onko valituksen

hyväksymiselle perusteita. Minähän en olisi voinut sitä päättää vaan kollektiivinen kunnanhallitus, jolla olisi ollut täysi oikeus arvioida Markku Kallion valitus ja tai miettiä laskua uudelleen.

Kuntalaki 143 §: Jos kunta haluaa muuttaa kantaansa siksi, että se pitää aiempaa päätöstään virheellisenä, se voi käyttää tämän pykälän mukaista itseoikaisua.

Samalla halusin perusteet sille, miksi Pelkosenniemen kunta vaatii oman kunnan jäseneltä Markku Kalliolta poikkeuksellisesti oikeudenkäyntikulujen korvaamista. Hallintoprosessilain (95 §) mukaan yksityinen asianosainen voidaan velvoittaa korvaamaan viranomaisen (kunnan) oikeudenkäyntikuluja vain, jos hänen valituksensa on ollut ilmeisen perusteeton. Korkein hallinto-oikeus on todennut muun muassa ratkaisussaan KHO 2003:77, että viranomaiselle itselleen asian käsittelystä aiheutuneita kuluja ei pidetä korvattavina oikeudenkäyntikuluina.

Perustelu: Vastineen laatiminen ja oikeudenkäyntiin osallistuminen on viranomaisen lakisääteinen tehtävä. Viranhaltijoiden palkkakustannukset syntyvät kunnalle riippumatta siitä, kuuluuko työaika valitukseen vastaamiseen vai muihin tehtäviin. Tämän halusin ottaa huomioon, enkä painostaa missään nimessä viranhaltijoita, ainoastaan viittasin hallintoprosessilakiin, kuntalakiin ja KHO päätökseen. Tätä Marko Poikela ei pitänyt perusteltuna, joten jäin asian kanssa yksin ja Markku Kalliolta vaaditaan nyt kunnan toimesta tuhansia euroa oikeudenkäyntikuluja, jotka ovat syntyneet Lauri Lehtikerön virkatyössä.

Marko Poikelan väite anteeksipyyntöstä, toisen henkilön kertomana:

Erityisen loukkaavana on pidettävä väitettä, että olisin käyttänyt sellaista kieltä, konsultti Eero Laesterän läsnä ollessa, jonka käyttöä kunnanhallituksen varapuheenjohtaja Timo Tossavainen olisi joutunut pyytämään anteeksi. Väite on toisen ihmisen kertoman kautta tullut seikka, eikä Poikela ole sitä itse kyennyt toteamaan. Pyydän sen vuoksi, ettei Poikelan väitettä, huhuna kuultuna tule ottaa tosiasiana huomioon. Tosiasiana Marko Poikela viittaa huhuun, jonka on kertonut kunnanhallituksen varapuheenjohtaja Timo Tossavainen. Tossavaisen väite on ollut, että olisi sanonut jotain konsultti Eero Laesterän esitelmän yhteydessä, joka olisi ollut niin voimasta, että Laesterä olisi siitä loukkaantunut.

Olemme avustajani kanssa selvittäneet asiaa ja olleet yhteydessä hallituksen varapuheenjohtaja Timo Tossavaisen mainitsemaan konsulttiin Eero Laesterään 6.5.2026 kello 12.30-12.40. Hän on tuolloin kieltänyt saaneensa 4.11.2025 Laura Laksolta sellaista palautetta, johon Tossavaisen on viitannut. Hän kiisti jyrkästi Tossavaisen väitteen, eikä ole sanonut, etteikö tulisi myös jatkossa Pelkosenniemelle. Lakson kielenkäyttöä Laesterä kuvasi värikkääksi ja persoonalliseksi mutta ei ollut kokenut sitä loukkaavana.

Marko Poikalan vastaukseen liittyvät todisteet:

1. Sähköposti Kirpputoritoiminta Lakso ja Tossavainen Teema: normaalia poliittista valmistelua ja keskustelua ennen kh kokousta. Valmis esitys jolle aluksi kannatusta.
2. Sähköposti VT 5 rekry ja aikaisemmat valitetut valinnat. Teema: kunnanhallituksen puheenjohtaja haluaa varmistua, ettei tapahdu toimia jotka voivat johtaa valitukseen.
3. Sähköposti VT 5 ja Rekry ryhmän perustaminen. Teema: Kunnanhallituksen puheenjohtaja käy keskustelua kunnan virkajohdon kanssa rekrytointiryhmän perustamisesta. Yksi halukas ryhmää on tarjolla.

KUNNANHALLITUKSEN JÄSENEEN EEVA AIRAKSEN LAUSUNTO

Kunnanhallituksen jäsenen Eeva Airaksen lausuntoon haluan kiinnittää huomioni, se eräisiin kohtiin ja väittämiin. Koen myös Airaksen vastauksessa piirteitä, joiden mukaan hän katsoo yksin minun olevan vastuussa Pelkosenniemen kunnan tulehtuneesta ilmapiiristä. Tosiasiassa ilmapiiri ei ole missään nimessä pelkästään minun, vuoden toiminnan jälkeen syntyneitä. Ne ovat useamman vuoden aikana syntyneitä, myös edellisellä ja sitä edellisellä vaalikaudella.

Osa 1. Lähtökohtaisesti ensimmäinen osa, joka koski tapahtumia joulukuussa 2025 ei ole muuta todettavissa, kuin että olemme tuolloin keskustelleet vt. kunnanjohtaja Mikko Merikannon kanssa hänen henkisestä kuormituksesta ja kunnan tilanteesta, nimenomaan YT-menettelyn osalta. Jo tuolloin ilmeni, että vt. kunnanjohtajan työtä kuormitti se, ettei hänellä ole ollut yhtään aikaisempaa kokemusta tai tietotaitoa kuinka kunnallishallinnossa toimitaan. Lisäksi YT-menettely ahdisti häntä voimakkaasti ja oli varsin kuormittavaa.

Erityisen hämmästyttävää on se, ettei vt. kunnanjohtaja kertaakaan vuoden 2025 aikana suunnannut keskustelua minulle, arvostellut minua toiminnastani vaan jopa oli myönteinen yhteistyölle. Sen sijaan hän 18.11.2025 lähettänyt muille puheenjohtajille kirjeen, jossa arvostelee minua ja toimintaani. Minulle tuota viestiä ei ollut toimitettu kuin vasta sain sen tietää tilapäisen valiokunnan perustamisen jälkeen. Kunnanjohtaja kutsui minut sen sijaan tapaamiseen joulukuun alussa, 9.12.25 kotiinsa Luirolle, nauttimaan pastaa ja seurustelemaan, iltaa istumaan. Sielläkään hän ei sanallakaan maininnut mitään, että minä olisin toiminnallani ollut syyppä hänen henkiseen jaksamiseensa. Hän jopa kiitteli minua myöhemmin sähköpostilla 11.12.2025 ja ilmoitti jäävänsä työuupumuksen vuoksi sairauslomalle. Hän oli lähettänyt sähköpostin hallitukselle jo 7.12.2025 joissa kertoi työuupumuksesta mutta ei maininnut siinä minua sanallakaan.

Tein myös sen arvion, että työterveyshuollon olisi syytä arvioida kunnanjohtajan jaksaminen. Katsoin jo silloin ja nyt vastattaessa, ettei yhden ihmisen toiminta, eli kunnanhallituksen puheenjohtajan toiminta ole tosiasiassa se tekijä, joka kuormittaa vt. kunnanjohtajaa.

Tästä ja kevään kokemuksesta olen esittänyt kunnanjohtajalle työterveyden puolueettoman asiantuntijan kanssa selvittelyä vt. kunnanjohtajan ja kunnanhallituksen puheenjohtajan välillä. Tämä ehdotus on tyrmätty vt. kunnanjohtajan toimesta tarpeettomana. (liite kirjallinen todiste kunnanjohtajan sähköposti avustaja Torvinen 29.5.26)

Osa 2. Eeva Airas muistaa tosiasioiden vastaisesti, että olisin keskeyttänyt viranhaltijoiden puheenvuoroja. Olen antanut viranhaltijan esitellä asiansa ja sen jälkeen olen puuttunut erityisesti siihen, että valmistelu on ollut heikkoa ja puutteellista. Tässä mielessä olen vaatinut tuloksia, koska Pelkosenniemen kunnan viranhaltijoiden valmistelu on ollut aika ajoitin poikkeuksellisen puutteellista. Olen vaativa esimies ja edellytän että tehtävät hoidetaan hyvin. Tässä on kuitenkin mainittava se seikka, että kuntamme johtavat virkahenkilöt ovat useimmat ensimmäisessä kunnallisessa roolissaan ja johtavan aseman roolissa kuntahallinnossa. He ovat ikään kuin oppimassa ja hakemassa kokemusta. Tämä näkyy valmistelussa.

En ole missään nimessä ollut vähättelevä. Tämä ei kuulu toimintatapoihini, olen ollut tiukka ja vaativa, kielenkäyttöni on saattanut olla, persoonani mukaisesti hiukan värikästä mutta ei vähättelevää. On huomioitava, että vähättelyä ei saa sekoittaa terveeseen kritiikkiin, jota olen esittänyt.

Olisin toivonut selkeitä esimerkkejä siitä, milloin, millä tavoin ja miksi olisi esittänyt noita vähättelyjä. Nyt vain esitetään epämääräisiä vihjauksia, joka on hyvin loukkaavaa. Kunnanhallituksen kokouksissa en ole saanut mitään palautetta tai väitettä Eeva Airaksen esittämistä väitteistä. Sen sijaan olen joutunut puuttumaan joidenkin henkilöiden puheilmaisuihin ja epäasialliseen käytökseen.

Osa 3. Tapaus Kirpputori. Airas väittää että olisin tuonut asian suoraan kunnanhallitukseen ilman että olisin keskustellut vt. kunnanjohtajan tai johtavan viranhaltijan kanssa asiasta. Airaksen väite on selkeästi toisen käden tietoa, josta hän on saanut tosiasioiden vastaisen mielikuvan. Tosiasiassa kirpputorin työntekijä otti minuun yhteyttä koska hän oli jo syksyllä toimittanut tiedon halusta jatkaa osa-aikaisena kirpputorin työntekijänä. Pidän sitä luonnollisesti oikeana tapana, koska kyseessä on kuntalaisen suora palaute poliittiselle päättäjälle, jota kuntademokratia edellyttää. Onhan kuntalaisella oltava oikeus suoraan yhteyteen vaaleilla valittuun luottamushenkilöön. Minä luonnollisesti, duaalimallin mukaisesti otin yhteyttä vt. kunnanjohtajaan, jonka kanssa asia keskusteltiin. Eli en ole tuonut asiaa ilman valmistelua ja keskustelua kunnanhallitukseen.

Osa 4. Tilapäisen valiokunnan asian käsittely. Airas ottaa keskeisen asian esille. Kunnanhallituksen esityslistalla ei ollut pykälänä ja asiana ylimääräisen kunnanhallituksen kokouksen asiaa. Sen sijaan asiaa käsiteltiin, muissa asioissa, jossa taas ei tehdä virallisia päätöksiä vaan keskustellaan.

Kuntalain ja hallintosäännön mukaan kunnanhallituksen puheenjohtaja päättää milloin kunnanhallituksen ylimääräinen kokous pidetään. Minulla oli esteitä ja päivä saatiin asiallisesti sovittua ja Tilapäisen valiokunnan asia ratkesi. Mitään toimintaa ei ollut, joka olisi ollut kuntalain tai hallintosäännön vastaista. Sen sijaan kunnanhallituksen varapuheenjohtaja Tossavainen ilmoitti 2.3.2026 kokousta seuraavana päivänä voivansa kutsua kokouksen koolle. Ilmoitin luonnollisesti, ettei hänellä ole siihen toimivaltaa. Hän on kunnanhallituksen tavallinen jäsen siihen saakka, kunnes puheenjohtaja on estynyt työn tai muun syyn vuoksi tai on poissa. Muistutin että varapuheenjohtajan toimivalta alkaa silloin kun puheenjohtaja on poissa, enkä minä ollut poissa. Mielestäni tässä menettelyssä olisi, sen toteutuessa oltu kuntalain ja hallintosäännön rikkomisen mahdollistavassa tilanteessa.

1.12.2025 kokouksen venyminen johtui siitä, että viranhaltijat olivat tuoneet runsaasti esiteltäviä asioita ja päätettäviä asioita, joita käsiteltiin seikkaperäisesti. Puheenjohtajana luonnollisesti annoin hallituksen jäsenten esittää omat mielipiteensä ja viranhaltijoiden esitellä asiansa. Yleisen elämäkokemuksen mukaan nimenomaan kunnanhallituksen talousarviokokous on keskeinen vaihe kuntatalouden toteuttamisessa, kuntastrategian mukaan. Seuraavan päivän kokous toteutettiin etänä, kuten yhteisesti kaikille sopi. Itse en tunnistanut huonoja yhteyksiä, mahdollisesti niitä on ilmennyt Eeva Airakselle. Olimme myös jo ennakkoon sopineet, että olen mukana siihen saakka, kunnes saavun lentokentälle. Olin menossa virkamatkalle Helsinkiin, kuntajohtajien koulutukseen. Tämä tieto ei tullut siis yllätyksenä.

Osa 5 Eeva Airas on ottanut esille 19.1.2026 vt. kunnanjohtajan kirjelmän. Hän sivuuttaa sen keskeisen seikan, että tuo kirjelmä ei ollut tarkoitettu arvioimaan pelkästään nykyistä valtuustokautta, vaan se käsitteli hyvin merkittäviä osin edellistä vaalikautta ja nimenomaan edellisen vaalikauden kunnanhallituksen puheenjohtajaa. Hän ei ollut ottanut huomioon, että kirjelmässä vt. kunnanjohtaja sivuaa 2024 tehtyä työhyvinvointikyselyä ja sen tuloksia. Tuolloin Airas oli itse kunnanhallituksen jäsen. Tuolloin, se kunnanhallitus tai kunnanhallituksen puheenjohtaja tai vt. kunnanjohtaja eivät puuttuneet asioiden hoitoon, saatiikka selvittäneet erittäin vaikeaa tilannetta Pelkosenniemen kunnan henkilöstössä. Tätä pidän huomionarvoisena ja merkittävänä, kuinka edellinen kunnanhallitus sai Airaksen mainitsemassa kirjelmässä varsin ankaraa palautetta. Tähän vastaukseen liitetystä edellisen kunnanhallituksen puheenjohtajan kirjelmästä asia käy hyvin esille.

Eeva Airas kertoo ja muistaa kirjelmästä siis ne osat, jotka koskevat hänen mukaansa minua. Hän mainitsee tuon työpaikkaselvityksen, joka ei ole tehty minun aikani vaan aikana, jolloin muun muassa Airas oli kunnanhallituksen jäsen ja kunnanhallituksella oli toinen puheenjohtaja. Lisäksi hän jättää huomiotta, että kysymys oli myös edellisen kunnanhallituksen puheenjohtajan kielenkäytöstä.

Tämän seikan edellinen kunnanhallituksen puheenjohtaja myöntää omassa vastauksessaan, jonka hän on toimittanut Pelkosenniemen kunnalle, viitaten 19.1.2026 Merikannon kirjelmään. (Liitteenä Merikannon, Lakson ja Kankaanrannan kirjelmät)

Kunnan työhyvinvoinnin ongelmat ovat jatkuneet tälle vaalikaudelle, koska edellinen kunnanhallitus ei toiminut tehtävänsä ja asemansa edellyttävällä tavalla. Mikäli selvitys olisi aikaansaanut muutoksia, nyt kunta ei olisi tässä tilanteessa, tällä vaalikaudella. Ongelmat ovat jatkuneet jopa niin että työsuojeluviranomaiset ovat joutuneet puuttuman päiväkodin ongelmiin ja antaneet kunnan virkajohdolle vakavan huomautuksen ja velvoitteen hoitaa kunnan ohjeistukset, muun muassa häirintäohjeistus ja epäasiallisen kohtelun ohjeistus heti kuntoon. Lupa- ja valvontavirasto on todennut, etteivät kunnan ohjeistukset näihin asioihin eivät ole ajan tasalla.

Tuon kirjelmän johdosta käydyt jatkoneuvottelut eivät edenneet koska osa puheenjohtajistosta, esimerkiksi Heidi Karnaattu ei enää halunnut kokoontua asiaa selvittämään (liite todisteet). Myös minä koin tilanteen turvattomaksi, kuten ääninauha ja litterointi 20.1.2026 kokouksesta ilmentää. Ei voitu antaa takuuta, että kunnanjohtaja noudattaa turvallisen tilan periaatetta eli etteikö vt. kunnanjohtaja hyökkää edelleen tosiasioiden vastaisilla väitteillä minua vastaan.

Oleellista on kuitenkin ymmärtää, ettei ollut hyvän hallinnon perusteiden mukaista, saattaa tällaista kirjelmää julkisuuteen, ilman etteivätkö nimenomaan asianosaiset, edellinen ja nykyinen kunnanhallituksen puheenjohtaja ja vt. kunnanjohtaja olisi voineet käydä rakentavan yhteisen keskustelun menettelytavoista jo ennakkoon. Nyt kirjelmä lähti etenemään yllättäen, nopeasti ja jokainen sen saanut tulkitsi kirjeen, kuten Airaksenkin vastauksesta käy ilmi, oman näkökulmansa mukaan, mitä vt. kunnanjohtaja väitti. Eihän siinä ollut muiden mielipiteitä ennakkoon, eikä ihan hetikään.

Osa 6. Olen tiedustellut puheenjohtajilta onko heillä tarvetta yhteisiin kokouksiin. Eeva Airas ei ole oman ryhmänsä puheenjohtaja, joten ryhmien sisäiseen viestintään en pysty sanomaan mitään. Olen lisäksi yrittänyt soittaa useita kertoja Airakselle, mutta ilman tulosta.

Osa 7. Viittaus kunnanvaltuuston kokoukseen ja kunnanhallituksen puheenvuorooni. Olen joutunut painostuksen kohteeksi useita kertoja kuluneen vuoden aikana. Kolme kertaa minulle on esitetty, että henkilö eroaa yhdessä ystävänsä kanssa valtuustosta, jos en toimi tietyllä tavalla. Tässä mielessä Eeva Airaksen väite on nyt perusteltu. Olen myös saanut sähköposteja ja soittoja kuntalaisilta, joille on kerrottu asioita ja taustoja jotka eivät pidä paikkaansa. Monelle on toimitettu tai kehoitettu hankkimaan kunnanjohtajan 19.1.2026 kirje. Minun on ollut välttämätöntä saada oikaista väärät väitteet. Nämä väitteet eivät ole kohdistuneet missään nimessä Eeva Airakseen.

Yhteenvetoon. Mielestäni on hyvä että Eeva Airas on kiinnittänyt huomionsa Pelkosenniemen kunnan johtavien viranhaltijoiden ilmapiiriin. Onhan takana mennyt vuosi, jonka aikana on käyty keskustelua organisaatiosta, menty YT-menettelyyn ja kunnan sisällä on useita häirintäilmoituksia, jotka ovat saaneet alkunsa jo edellisellä vaalikaudella. Tuolloin Eeva Airas oli sekä valtuutettu että kunnanhallituksen jäsen. Mielestäni tämä vahvistaa sen, ettei meillä Pelkosenniemellä ole vuosikausiin katsottu tarpeelliseksi puuttua kunnan työntekijöiden työhyvinvointiin.

Kirjalliset todisteet:

1. Sähköposti 7.12.25 Kiitos Laura. Teema: kunnanjohtaja kiittää hallituksen puheenjohtajaa empatiasta
2. Sähköposti 11.12.25 kunnanjohtaja sairausloma. Teema: Ei mitään mainintaa Laura Laksosta
3. Sähköposteja, useita alkaen 25.1.26 Teema: Laura Lakso yrittää järjestää tapaamista

4. Kirjelmät kunnanjohtaja 19.11.26 hallitus. Teema: Kunnanjohtaja, Lakso ja Kankaanranta käynnistää keskustelun

KUNNANVALTUUSTON PUHEENJOHTAJA MARKKU KALLION VASTAUS

Markku Kallio tuo esille perustellusti sen ettei aika ajoin ryhmien yhteistyö ole toiminut ja kuten hän painotti, syy ei ole ollut minussa, kunnanhallituksen puheenjohtajana.

KUNNANHALLITUKSEN JÄSENEEN TARJA KALLION VASTAUS

Tarja Kallio korostaa perustellusti ettei minun käytökseni ole ollut puutteellista tai häiritsevää. Sen sijaan olen samaa mieltä siitä mitä hän toteaa eräiden muiden valtuutettujen toiminnasta, ”Huomioitavaa on ettei mielestäni hallituksen ja valtuuston kokouksissa aina kaikkien käyttäytyminen ole ollut välttämättä kovin kunnioittavaa ja on vaikuttanut omalta osaltaan myös kokousten ilmapiiriin ja mielestäni myös ryhmien yhteistyöhön.”

Ryhmien välisestä yhteistyöstä Tarja Kalliolla on samansuuntaisia mielipiteitä kuin mitä minä olen kokenut. Eikä syy ole ollut minussa puheenjohtajana ”Mielestäni ryhmien välisen yhteistyön puutteen syynä on eri ryhmien ja eri henkilöiden toiminta ja käyttäytyminen. Henkilökohtainen näkemykseni on, ettei ryhmien väliseen yhteistyöhön ole kaikilla ryhmillä halukkuutta.”

VT. KUNNANJOHTAJA MIKKO MERIKANNON VASTAUS

Vt. kunnanjohtaja Mikko Merikanto valittiin Pelkosenniemen kunnanjohtajaksi keväällä 2025, ennen kuntavaaleja. Kunnanjohtajan vaalista valittiin ja Mikko Merikanto aloitti työnsä virkaa tekevänä kunnanjohtajana. Hakumenettely ei edellyttänyt kunnanjohtajan tehtävään valitulta kunnallisalan koulutusta eikä kunnallisen alan työkokemusta. Haastattelussa Merikanto kertoi, ettei omaa kokemusta kuntahallinnosta, eikä ole työskennellyt alalla. Koulutukseltaan Merikanto on OTM.

Itse tulini valituksi Pelkosenniemen kunnanvaltuustoon suurella äänimäärällä. Tulini valituksi kunnanhallituksen puheenjohtajaksi. Itselläni ei ole kuntapolitiikan kokemusta mutta varsin laaja ja merkittävä kokemus poliittisesta teoriasta sekä poliittisesta toiminnasta. Olen opiskellut Tampereen yliopistossa yhteiskuntatieteen maisteriksi, pääaineena valtio-oppi ja politiikan tutkimus. Sivuaineena ja kurssimuotoisesti olen opiskellut kuntahallintoa ja kuntataloutta. Tunnen kohtuullisen hyvin kuntayhteisöä säätelevät toimintamallit, erityisesti Duaalimallin, jossa valta jakaantuu virkahenkilön ja luottamushenkilön välillä.

Alusta alkaen jouduin havaitsemaan, että puutteellinen kunta-alan kokemus ja koulutus näkyi päätöksiä valmisteltaessa ja toteutettaessa. Ensimmäiset havainnot puutteista ja heikosta kokemuksesta kuntapäätösten valmistelussa ja toteutuksessa ilmenivät vt. kunnanjohtaja Mikko Merikannon omassa vastauksessaan esiin nostamassa Pump track radassa ja pelikenttä hankkeessa.

Aluksi haluan sanoa, että muun muassa Pump track asiassa vt. kunnanjohtaja Mikko Merikanto puhuu kunnanjohtajan ja kunnanhallituksen puheenjohtajan välisistä keskusteluista ja epävirallisista asioista tavalla, joka loukkaa syvästi virkajohdon ja poliittisen johdon välistä luottamusta. En ole missään nimessä väittänyt, että kunnanjohtaja tekisi päätöksiä tavalla, joka olisi jonkun ulkopuolisen tahon ohjailua. Olen keskustellut siitä, mitä etuja koko kunnan asukkaiden kannalta saadaan, kun rata rakennetaan Pyhälle. Näin hankkeen positiivisena ja myönteisenä, koska osallistuin mieluusti sen avajaisiin syksyllä.

Vt. kunnanjohtaja Mikko Merikanto kirjoittaa Pelikenttä asiassa, minun ja hänen välisistä keskusteluista tavalla, joka ei vastaa sitä mitä minä muistan, se surettaa, mihin tällä pyritään. En ole

koskaan ja missään yhteydessä painostanut, saati uhkaillut tai puhunut mitään loukkaavasti viranhaltijasta, joka sosiaalisessa mediassa voimakkaasti kritisoi pelikenttähankeesta tehtyä oikaisuvaatimusta. Oleellista pelikenttäasiassa oli se, että valmistelussa oli ollut merkittäviä ongelmia. Hankkeen innokkaat vetäjät eivät olleet mainitun yhdistyksen todellisia oikeudenkäyttäjiä, vaan nämä henkilöt olivat ihan eri ihmisiä. Tämä selvisi ja hanke eteni, koska selvitin sen. Ehkäpä se on kirvoittanut Merikannon ikäviin sanoihin minusta. Olinhan tiukka ja vaadin vt. kunnanjohtajaa selvittämään sen, ovatko yhdistyksen oikeudellisesti oikeat henkilöt tietoisia mitä heidän yhdistykselle puuhataan, pelikenttää.

Totesin tehtäväni mukaisesti ja kriittisesti kunnanjohtajalle, että oikaisuvaatimuksen tekeminen on täysin laillinen ja kunnallislain mukainen oikeussuojakeino. Poliittisen päätöksen tai viranhaltijapäätöksen moittiminen oikaisuvaatimuksella ei ole "hankkeen kiusaamista", vaan osa kunnallista demokratiaa ja laillisuusvalvontaa. Siksi kunnan työntekijän voimakas julkinen arvostelu siitä, että joku käyttää tätä oikeuttaan, voi olla hallinnollisesti ongelmallista.

Korkein hallinto-oikeus ja oikeuskanslerin/eduskunnan oikeusasiamiehen ratkaisut korostavat, että viranhaltijan tulee käyttäytyä asemansa edellyttämällä tavalla myös vapaa-ajalla silloin, kun esiintyminen liittyy hänen virkaansa tai kunnan toimintaan. Samalla kuitenkin sananvapautta suojataan vahvasti.

Halusin osoittaa, että tämäkin seikka tulisi ottaa huomioon. En ole vaatinut mitään muuta kuin että asia huomioidaan vt. kunnanjohtajan toimesta. Huomautan nyt samalla, että kunnanjohtajan, viranhaltijan ja kunnan keskeisen poliittisen johtajan välillä käydään paljon keskusteluja, jotka ovat epävirallisia, ne ovat luottamuksellisia ja niiden tarkoitus on käydä duaalimallin mukainen dialogi. Tämäkin on se puute, joka on kaiken aikaa ilmennyt Mikko Merikannon toiminnassa. Kokemuksen ja näkemyksen puute on ollut hyvin ilmeinen. Kuntaa ei johdeta kuin yritystä.

Merikannon tapaamiset ja keskustelut

Vt. kunnanjohtaja Mikko Merikanto nostaa vastauksessaan esille sen että käyn hänen kanssaan aika ajoin keskustelua työajan käytöstä, joka ilmenee esimerkiksi kalenterin merkintöjen seuraamisena. Haluan kuitenkin tähän liittää selkeästi sen, mikä on kunnanhallituksen puheenjohtajan rooli kuntalain, hallintosäännön ja johtajasopimuksen mukaan.

Kunnanhallituksen puheenjohtaja toimii kunnanjohtajan operatiivisena esihenkilönä, vaikka virallinen esimiesasema on kunnanhallituksella kokonaisuutena. Puheenjohtaja vastaa käytännön työn valvonnasta ja yhteistyön sujuvuudesta.

Lähtökohtaisesti en ole seurannut tai kytännyt vt. kunnanjohtaja Mikko Merikannon työaikaa tai toimintaa. Merikanto korostaa toimintaansa itsenäisenä kunnanjohtajana. Tässä mielessä hän unohtaa duaalimallin, joka edellyttää jatkuvaa yhteistyötä kunnanhallituksen puheenjohtajan kanssa. Kysymys ei ole Pelkosenniemi Oy:stä vaan Pelkosenniemen kunnasta. (vertailuna kuntajohtaminen väitöskirjat ja todellisuus)

Puheenjohtaja toimin vt. kunnanjohtajan matkasuunnitelmien ja -laskujen hyväksyjänä. Minä varmistan, että matkat ja edustus ovat kunnan edun mukaisia ja perustuvat sovittuihin tavoitteisiin.

Kiistan että koskaan olisin sanonut kunnanjohtajalle, että hän suhmuroi. Väite on absurdi. Kysymys oli siitä, että oli käynnissä keskustelu kunnan strategiaseminaarin sisällöstä. Pyysin täysin erilaisella sanamuodolla tietoa missä mennään. Tähän hän ei vastannut, joka osoittaa, etten saanut riittävästi tietoa strategiatyöhön, jota nimenomaan kunnanhallitus tekee, operatiivisena toimijana.

Tapaaminen Lapin yliopiston rehtori

Vt. kunnanjohtaja Merikanto nostaa esille tapaamisen Lapin yliopiston rehtorin kanssa. Esitin hänelle, että kyllä kunnanhallituksen puheenjohtajan kanssa tulee keskustella korkean tason yhteistyön toteuttamisesta, kun mennään tapaamaan Lapin yliopiston rehtoria. Hallintosäännön mukaan kuntaa edustaa kunnanvaltuuston ja kunnanhallituksen puheenjohtaja ja kunnanjohtaja.

Pyhäjärven koulu

Muistutin kunnanjohtajaa siitä että vuokralaiset eivät olleet tietoisia homeraportista, jonka mukaan hometta oli löytynyt alapohjasta, yläpohjasta ja PAH yhdisteitä seinästä. Tämä raportti ei ollut tavoittanut kyläyhdistyksen uusinta ja toimivaltaista hallitusta.

Päiväkodit

Vt. kunnanjohtaja nostaa esille meidän epävirallisia ja taustakeskusteluja Pelkosenniemen päiväkodin tilanteesta. Hänen mukaansa näin en olisi saanut tehdä (unohtaen kokonaan luottamuksellisen ilmapiirin ja duaalimallin). Hän jopa paheksuu, että keskusteluissa on otettu esille erilaisia toimenpide-ehdotuksia. Pidän tätä näkemystä erittäin ikävänä. Liitän tähän väitöskirjatutkijan näkemyksen nykyaikaisen kunnanjohtajan roolista, kun hän saapuu yritysmaailmasta kuntayhteisöön:

Lainaus tämän ajan kunnanjohtaja: Kunnanjohtajan työ on muuttunut yhä vähemmän yksin tekemiseksi ja yhä enemmän kompromissien hakemiseksi ja asioiden yhteensovittamiseksi eri intressiryhmien välillä (TaY tutkija Nora Ristioja ss. 25-26). Kunnanjohtaja saa käytännön tietoa kunnanhallituksen puheenjohtajalta, sosiaalisen kanssakäymisen avulla. Tämäkin väite osoittaa, ettei kunnanjohtaja Merikanto ymmärrä tämän ajan, uuden kuntalain mukaista duaalimallia.

Geotalouden projektipäällikkö

Vt. kunnanjohtaja Mikko Merikanto väittää, että olisin painostanut häntä Itä-Lapin kuntayhtymän projektipäällikön valinnasta. Väite ei pidä paikkaansa ja loukkaava mustamaalaamista. Kävimme kyllä hänen kanssaan kahdenkeskeistä luottamuksellista keskustelua. Kerroin hänelle, että esimerkiksi Kemijärven kaupunginjohtaja oli yksi suosittelijani. Haluan todeta, että tämäkin, kahden ihmisen välinen suullisen keskustelun muistaminen virheellisellä tavalla ja ilmapiirillä on hyvin loukkaavaa, ja kertoo kuinka vt. kunnanjohtaja Merikanto suhtautuu kunnanjohtajan ja kunnanhallituksen puheenjohtajan luottamuksellisiin keskusteluihin. Lisäksi hän harkitusti muistaa ne väärin. Tähän hänen täytyy saada muutos, olipa kuka tahansa kunnanhallituksen puheenjohtaja.

YT-menettely

Vt. kunnanjohtaja puhuu tässä asiassa tosiasioiden vastaisesti. Minä en ole niin väittänyt saati todennut, väite on jälleen loukkaava ja mustamaalaavaa. Lyhyesti kerrottuna totean, että konsultti Eero Laesterän yhdessä mallissa oli esitys että elinvoima- ja hyvinvointijohtajan tehtävät lakkautetaan. Sen me kaikki talous- ja organisaatiotyöryhmässä olemme todenneet. Minä en ole niin sanonut tai todennut, ja se väite on hyvin vakavasti tosiasioiden vastainen. Me emme päättäneet niin, eikä meillä ole ollut siihen mitään päätösvaltaa. Sen päätöksen tekee Pelkosenniemen kunnanhallitus, kollektiivisesti.

YT-menettelyn keskeytys

Vt. kunnanjohtaja Mikko Merikannon nostaman YT-menettelyn keskeyttämisen koskeneen pykälän osalta haluan huomauttaa jälleen kerran duaalimallista ja kunnanhallituksen puheenjohtajan roolista.

Katsoin hallituksen puheenjohtajana velvoittaa vt. kunnanjohtajaa esittämään selkeät ja keskeiset perusteet, miksi ja minkä vuoksi hän keskeyttää YT-menettelyn. Kyse oli niin vakavasta asiasta ja kunnan talouteen vaikuttaneesta toimenpiteestä, että kunnanhallituksen tulee saada vt. kunnanjohtaja Merikannolta hyvän valmistellun esityksen. Olihan kunnanhallituksen esityslistaan kirjattu, että tammikuussa kävi ilmi, että talous ja organisaatiotyöryhmän työhön on osallistunut mahdollisesti esteellinen henkilö. Mutta mutta, kuten edellä Karnaatun vastauksesta ilmenee että 20.1.2026, todettiin vt. kunnanjohtaja Mikko Merikannon saaneet jo syksyllä 2025 tiedon Markku Kallion rikostutkinnasta, eikä kuten hän toteaa esityksessään tammikuussa 2026. (nauha ja litterointi 20.1.2026)

Pyysin mainitun todisteen Poikela (1.1) mukaisesti selvitystä myös muista YT-menettelyyn liittyneistä seikoista, koska katsoin ettei vt. kunnanjohtajalla ole ollut itsenäistä toimivaltaa aloittaa, omalla päätöksellä YT-menettelyä 17.11.2026, koska kuntalain 39§ mukaan kunnanhallitus on työnantajatoimielin. Tähän pyysi kiinnittämään huomion, kun esitystä tehdään. Pyysin myös huomioitavaksi *miksi* YT-menettelyä ja organisaatiotyötä ei voida jatkaa ja *miksi* ne on tarpeen käynnistää uudelleen.

Mielestäni toimin toimivaltani puitteissa ja selvitin asiaa oikeuskirjallisuudesta, oikeustapauksista ja lainsäädännöstä.

Kuntaliiton hyvä hallituksen työskentely asiakirja toteaa ja tiivistää kunnanhallituksen puheenjohtajasta ja tämän roolista ennen kunnanhallituksen kokousta, samaan sävyyn: Puheenjohtaja vastaa siitä, että asioiden valmistelu on moitteetonta, selkeää ja ymmärrettävää. Hän varmistaa, että hallituksella on riittävät ja oikeat tiedot päätöksenteon tueksi.

Jos kunnanhallituksen puheenjohtaja havaitsee valmistelun olevan puutteellista, hänen ensisijainen velvollisuutensa on puuttua siihen laadunvarmistajana ja prosessin johtajana. Ohjeistus tähän löytyy niin kuntalaista, Kuntaliiton suosituksista kuin hallinto-oikeudellisesta kirjallisuudesta.

Lyhyesti ja yhteenvetona, vaadin että vt. kunnanjohtaja Mikko Merikanto esittelee tyhjentävästi, miksi hän tekee YT:n keskeytysesityksen ja millä oikeudellisella perusteella. En halua enkä halunnut epämääräisissä ja vihjaavissa väitteitä, henkilöistä.

Kirpputorin toiminta

Olen jo vastannut tähänkin väitteeseen aikaisemmin Eeva Airasta koskevassa vastauksessa. Mutta tiivistän. Keskustelin kunnanjohtajan kanssa kirpputoriasiasta ennen sen käsittelyä. Kirpputorin työntekijä otti minuun yhteyttä koska hän oli jo syksyllä toimittanut tiedon halusta jatkaa osa-aikaisena kirpputorin työntekijänä. Pidin tämän jälkeen yhteydenottoa vt. kunnanjohtajaan luonnollisena oikeana tapana, koska kyseessä on kuntalaisen suora palaute poliittiselle päättäjälle, jota kuntademokratia edellyttää. Onhan kuntalaisella oltava oikeus suoraa yhteyteen vaaleilla valittuun luottamushenkilöön. Ja minä luonnollisesti, duaalimallin mukaisesti otin yhteyttä vt. kunnanjohtajaan, jonka kanssa asia keskusteltiin. Eli en ole tuonut asiaa ilman valmistelua ja keskustelua kunnanhallitukseen. Minä esitin kokouksessa, että asiasta tehdään pykälä. Tästä äänestettiin ja päätettiin että siitä tehdään pykälä. Asian käsittelyssä käytiin vilkas keskustelu. Tämän jälkeen äänestettiin. Olisin halunnut, että Kirpputoritoiminta jatkuu mutta hävisin 4-1. Se on ihan normaalia demokratiaa.

Sakatin lausunto

Vt. kunnanjohtaja Merikanto nostaa esille normaalin valmistelun joka koski Sakatin kaivoksesta annettavaa lausuntoa. Hänen kertomuksensa tapahtumista on virheellinen, eikä vastaa tosiasiallista

asioiden kulkua. Sen verran tähän voin todeta, että kävimme normaalia valmistelun keskustelua, jonka jälkeen päädyimme, että asiaa valmistellaan uudelleen. Asia tulikin ihan normaalisti seuraavaan kunnanhallitukseen.

Markku Kallion asian käsittely ja kunnan lausunto

Vt. kunnanjohtaja Mikko Merikanto on koulutukseltaan oikeustieteen maisteri. Hänen on tunnettava hallintolaki, kuntalaki ja hallintoprosessilaki. Nämä määrittävät sen mihin saakka kunnalla on mahdollisuus lausua tai antaa mielipide kuntavalitukseen. Olen jo kunnanhallituksen jäsen Marko Poikelalle antamassani vastauksessa selvittänyt, miksi kunnanvaltuuston nykyisen puheenjohtajan tekemiin valituksiin olisi voitu ottaa kokonaisarvio, samalla olisi arvioitu kunnan virkahenkilön käyttämän työn laskuttamisen mahdollisuus Markku Kalliolta.

Tiivistän sen vielä kerran, että asia tulee selväksi, miksi ja minkä vuoksi.

Pidän sekä Poikelan että vt. kunnanjohtaja Mikko Merikannon väitettä edellä esitetyn duaalimallin vastaisena. Kunnassa on toimitettu vaalit keväällä 2025. Tuossa vaalissa valtuuston ja luottamuselimen tasapaino muuttui. Edellinen valtuusto oli sitä mieltä, että valitus tulee hylätä. Nyt olisi voitu uudelleen arvioida, uuden valtuuston tahdon mukaan miten suhtaudutaan valitukseen ja vastata, jos siihen olisi tarvetta. En halunnut painostaa vaan tuoda duaalimallin mukaan esille mahdollisuuden arvioida uudelleen lausumaa. Hallintolain mukaan valittajalla ja vastapuolella on koko prosessin ajan itsenäinen oikeus lausua valituksesta.

Tämä oikeus perustuu nykyään ensisijaisesti lakiin oikeudenkäynnistä hallintoasioissa (808/2019). Hallintoprosessissa vallitsee periaate, jonka mukaan osapuoli voi oma-aloitteisesti toimittaa lisäselvitystä hallinto-oikeudelle periaatteessa aina siihen saakka, kunnes asia on ratkaistu. Pelkosenniemen kunta ei siis ollut sidottu siihen mitä seikkoja Pohjois-Suomen hallinto-oikeus pyysi arvioimaan. Kunnalla olisi ollut oma poliittinen harkintaoikeus, arvioida asia uudelleen, toisin kuin Poikela ja Merikanto väittävät.

Kunnallisen demokratian muutoksen vuoksi olisin halunnut, että koska poliittinen tilanne on muuttunut, kunnanhallitus olisi saanut arvioida uudella kokoonpanolla onko valituksen hyväksymiselle perusteita. Minähän en olisi voinut sitä päättää vaan kollektiivinen kunnanhallitus, jolla olisi ollut täysi oikeus arvioida Markku Kallion valitus uudelleen.

Kuntalaki 143 §: Jos kunta haluaa muuttaa kantaansa siksi, että se pitää aiempaa päätöstään virheellisenä, se voi käyttää tämän pykälän mukaista itseoikaisua.

Samalla halusin perusteet sille, miksi Pelkosenniemen kunta vaatii oman kunnan jäseneltä Markku Kalliolta poikkeuksellisesti oikeudenkäyntikulujen korvaamista. Hallintoprosessilain (95 §) mukaan yksityinen asianosainen voidaan velvoittaa korvaamaan viranomaisen (kunnan) oikeudenkäyntikuluja vain, jos hänen valituksensa on ollut ilmeisen perusteeton. Korkein hallinto-oikeus on todennut muun muassa ratkaisussaan KHO 2003:77, että viranomaiselle itselleen asian käsittelystä aiheutuneita kuluja ei pidetä korvattavina oikeudenkäyntikuluina. Perustelu: Vastineen laatiminen ja oikeudenkäyntiin osallistuminen on viranomaisen lakisääteinen tehtävä. Viranhaltijoiden palkkakustannukset syntyvät kunnalle riippumatta siitä, kuluuko työaika valitukseen vastaamiseen vai muihin tehtäviin. Tämän halusin ottaa huomioon, enkä painostaa missään nimessä viranhaltijoita, ainoastaan viittasin hallintoprosessilakiin, kuntalakiin ja KHO päätökseen.

Turvallisen tilan periaatteet

Lähtökohtaisesti pidän erittäin epäasiallisena, tosiasioiden vastaisena ja hyvin loukkaavana vt. kunnanjohtaja Mikko Merikannon väitteitä puhetyulistäni. On käsittämätöntä, että ihminen, joka johtaa pientä kuntaa, on lakimies ja keski-ikäinen, voi puhua ja kirjoittaa vakavista asioista täysiä epätotojuuksia. En ole puhunut Merikannolle missään nimessä törkeästi, olen kylläkin käyttänyt luoteelleni ominaisesti värikästä ja kuvailevaa kieltä. Merikanto ei ole koskaan puuttunut kielenkäyttöni, ei koskaan huomauttanut niistä tai puhunut niistä minun kuulteni. Olen suorastaan järkyttynyt ja pettynyt Mikko Merikannon toimintaan, puhua meidän luottamuksellisista puheistamme jopa vääristäen. Kuinka hän aikoo toimia mahdollisen uuden hallituksen puheenjohtajan kanssa. Kertooko hän silloinkin kaikille mitä he puhuivat, kun kävivät luottamuksellisia keskusteluja, ja jopa tosiasioiden vastaisesti.

”Lisäksi hän totesi, että talousarvioon on ”syötetty kaikkea paskaa”. Yksittäisiä viranhaltijoita arvosteltiin nimeltä ja heidän ammatillista harkintaansa kyseenalaistettiin voimakkaalla ja halventavalla kielenkäytöllä.”

Nyt Tilapäinen valiokunta joutuu toteamaan, että kunnanjohtaja puhuu täysin totuudenvastaisesti. Hän esittää minusta miltei kunnianloukkauksen, vain sen vuoksi että voi vahvistaa omaa valtaansa.

Vt. kunnanjohtaja Mikko Merikanto kirjoitti kaikille muille Pelkosenniemen kunnanhallituksen ja valtuuston puheenjohtajille 18.11.2025 kirjeen, jossa arvosteli minun toimintaani. Minä en sitä koskaan saanut. Hän oli edellisenä päivänä 17.11.2025 itsenäisesti käynnistänyt, ilman kunnanhallituksen vahvistamista YT-menettelyn.

Minulle Mikko Merikanto ei ollut kertonut vakavaa kritiikkiä minua kohtaan. Luonnollisesti olisin heti ottanut asiasta vaarin ja ryhtynyt selvittämään tilannetta. Kukaan ei kuitenkaan kertonut kunnanjohtajan kirjelmästä mitään. Ei esimerkiksi kunnanhallituksen varapuheenjohtaja Timo Tossavainen, joka on toinen aloitteentekijä Tilapäisen valiokunnan perustamisessa. Tämä on mielestäni vakava huomio ja erittäin törkeä kunnanhallituksen puheenjohtajan sivuuttaminen, nimenomaan vt. kunnanjohtaja Mikko Merikannon toimesta.

Erityisen kummallista on se, että yllättäen vt. kunnanjohtaja Mikko Merikanto kutsui minut kotiinsa Luiron kylään illalla 9.12.2025. Hän tarjoili meille pastaa ja kertoi elämäntilanteesta. Kävimme yleistä keskustelua kunnan asioista. Merikanto kertoi, että hän oli antanut PPY:lle ilmoituksen, että jos valitukset eivät lopu vuoden vaihteeseen mennessä, sitten hän ryhtyy toimenpiteisiin. Hän ei tarkentanut mitä hän aikoo tehdä, jos Markkua Kankaanrannan porukka ei lopeta valitusten tehtailua. Aikaa omasta stressistään ja työhön kokemattomana kunnanjohtajana uupumisestaan hän käytti aikaa paljon, pastan valmistuksen ja ruokailun aikana. Keskustelimme väleistämme, sillä tasolla, että hän halusi meidän lähentyvän ja tiivistävän vahvasti yhteistyötä. Tällaisia tapaamisia hän halusi lisää jatkossa. Lupasin arvioida esitystä mutta mietin, olisiko järkevää tapailla häntä mieluummin virallisesti kunnantalolla tai neutraalissa ympäristössä.

Luirolla hänen kotonaan käydyssä yksityisessä keskustelussa emme missään vaiheessa keskustelleet siitä, kuinka käyttäydyn, kuinka keskustelen viranhaltijoista ja hoidan kunnanhallituksen puheenjohtajan tehtävää.

On selvää, nyt saadun tiedon perusteella, että selkäni takana, minun tietämättä on ollut toimintaa, jossa on ilman minua tehty valmisteluja minua kohtaan. Pidän sitä erittäin loukkaavana ja epäreiluna.

Vt. kunnanjohtaja jopa kiitteli minua 11.12.26 empatiasta hänen tilanteensa johdosta. Hämmästyttävää ja kummallista. Minun selän takana on käyty, minuun kohdistuvaa, täysin

raukkamaista keskustelua, olematta minuun millään tavalla yhteydessä. Vasta 20.1.2026 jälkeen ymmärsin, että minä olin vt. kunnanjohtajan toiminnan kohteena.

Johtopäätösten arviointi

VASTAUS VT. KUNNANJOHTAJA MIKKO MERIKANNON JOHTOPÄÄTÖKSIIN

Pidän vt. kunnanjohtaja Mikko Merikannon johtopäätöksiä monilta osin yksipuolisina, tarkoitushakuisina sekä tosiasioita vääristävinä. Hänen arvionsa perustuvat pitkälti henkilökohtaisiin kokemuksiin ja tulkintoihin, eivät objektiivisesti todettuihin oikeudellisiin tai hallinnollisiin rikkomuksiin.

Haluan korostaa, että kunnanhallituksen puheenjohtajan tehtävä ei ole pelkästään muodollinen tai seremoniallinen. Kuntalain, hallintosäännön sekä uuden kuntajohtamisen dualimallin mukaisesti kunnanhallituksen puheenjohtajalla on velvollisuus seurata kunnan johtamista, valmistelun laatua sekä kunnan kokonaisedun toteutumista. Tämä sisältää jatkuvan vuorovaikutuksen kunnanjohtajan kanssa.

Vt. kunnanjohtaja Merikanto näyttää tulkinneen lähes kaiken poliittisen ohjauksen, keskustelun ja näkemuserojen esittämisen epäasiallisena vaikuttamisena tai operatiiviseen johtamiseen puuttumisena. Tällainen tulkinta kertoo ennen kaikkea kokemattomuudesta kuntahallinnon ja poliittisen johtamisen yhteensovittamisessa.

Olen useissa tilanteissa nostanut esille valmistelun puutteita, oikeudellisia riskejä sekä kunnan strategiseen johtamiseen liittyviä kysymyksiä. Tämä ei ole ollut operatiivisen johdon ohittamista vaan kunnanhallituksen puheenjohtajalle kuuluvaa vastuunkantoa. Jos valmistelu on ollut puutteellista tai epäselvää, olen pitänyt velvollisuutenani pyytää lisäselvityksiä ja edellyttää asianmukaista valmistelua ennen päätöksentekoa.

Merikannon väitteet painostamisesta, epäasiallisesta käytöksestä ja turvallisen tilan periaatteiden rikkomisesta jäävät yleiselle tasolle. Hän ei osoita konkreettisesti, missä tilanteessa olisi tapahtunut sellaista menettelyä, joka ylittäisi poliittiseen keskusteluun kuuluvan kriittisen ja joskus voimakkaan argumentaation rajat. Kunnallispolitiikka sisältää väistämättä erimielisyyksiä, voimakasta keskustelua ja näkemuseroja. Se ei tee keskustelusta epäasiallista.

Pidän erittäin ongelmallisena myös sitä, että vt. kunnanjohtaja Merikanto on tuonut julkiseen arviointiinsa luottamuksellisia ja epävirallisia keskusteluja tavalla, joka vakavasti heikentää virkajohdon ja poliittisen johdon välistä luottamusta. Kunnanjohtajan ja kunnanhallituksen puheenjohtajan välisen yhteistyön tulee perustua avoimeen keskusteluun ja luottamuksellisuuteen. Jos kaikki epäviralliset keskustelut voidaan jälkikäteen esittää yksipuolisina syytöksiä, yhteistyösuhteen rakentaminen muuttuu käytännössä mahdottomaksi.

E erityisen huomionarvoista on, että Merikanto ei missään vaiheessa toimikautensa aikana antanut minulle suoraa, selkeää eikä virallista huomautusta väitetystä epäasiallisesta käyttäytymisestä. Sen sijaan hän kertoo jälkikäteen kokeneensa tilanteita painostavina tai epäasiallisina. Tämä herättää perustellun kysymyksen siitä, miksi asiaa ei hoidettu avoimesti ja normaalin yhteistyön kautta silloin, kun väitetty ongelmat hänen mukaansa ilmenivät.

Lisäksi pidän vakavana sitä, että kunnanhallituksen puheenjohtajaa koskevaa kriittistä kirjallista valmistelua tehtiin minun tietämättä muiden kanssa ilman, että asiaa tuotiin minun tietooni tai että minulle annettiin mahdollisuutta vastata väitteisiin asianmukaisesti ja oikea-aikaisesti. Tämä ei tue hyvän hallinnon, avoimuuden eikä luottamuksellisen yhteistyön periaatteita.

Vt. kunnanjohtaja Merikannon johtopäätöksissä korostuu vahvasti näkemys, jossa kunnanjohtajan asemaa tarkastellaan lähes yritysjohtamisen näkökulmasta. Kunta ei kuitenkaan ole osakeyhtiö, vaan demokraattinen julkisyhteisö, jossa poliittisella johdolla on paitsi oikeus myös velvollisuus osallistua strategiseen keskusteluun, arvioida valmistelua ja käyttää poliittista harkintaa.

Olen kaikissa tilanteissa pyrkinyt toimimaan Pelkosenniemen kunnan ja kuntalaisten edun mukaisesti. Olen käyttänyt oikeuttani ja velvollisuuttani tuoda esiin näkemyksiäni, kysyä perusteluja ja arvioida valmistelun laatua. Tämä kuuluu kunnanhallituksen puheenjohtajan tehtävään eikä sitä voida jälkikäteen tulkita epäasialliseksi vallankäytöksi vain siksi, että näkemykset ovat poikenneet viranhaltijajohdon kannasta.

Pidän välttämättömänä, että tilapäinen valiokunta arvioi asiaa objektiivisesti, erottaa toisistaan tosiasialliset oikeudelliset kysymykset ja henkilökohtaiset kokemukset sekä huomioi kuntajohtamisen duaalimallin todellisen sisällön. Poliittisen johtamisen aktiivisuus ei ole toimivallan ylittämistä eikä valmistelun kriittinen arviointi ole epäasiallista käyttäytymistä.

MIKKO MERIKANNON KIRJELMÄ 19.1.2026 JA MINUN SEKÄ MARKKU KANKAANRANNAN KIRJEET ANALYYSI JOHTAMISJÄRJESTELMÄSTÄ, LAILLISUUSVALVONNASTA JA VALMISTELUN LAADUSTA

Olen koostanut tähän analyysin, jolla kerron Tilapäisen valiokunnan jäsenille, kuinka näen vt. kunnanjohtajan toiminnan ja sen suhteen meidän kahden kunnanhallituksen puheenjohtajan toimintaan.

Kunnanjohtaja lähetti kunnanhallituksen jäsenille 19.1.2026 kirjeen, vastasimme siihen, sekä entinen kunnanhallituksen puheenjohtaja että minä. **(Todisteet 1, 2, 2.1, 2.2, 2.3, 2.4)**

1. Johdanto: Kuntalain mukainen duaalimalli Kunnanhallituksen puheenjohtajana velvollisuuteni on toimia **kuntalain (410/2015) 24 §:n** mukaisesti ja vastata luottamushenkilöorganisaation ja virkaorganisaation välisestä yhteistyöstä. Suomalainen kunnallishallinto perustuu ns. duaalimalliin, jossa poliittinen ja operatiivinen johto toimivat tiiviissä vuorovaikutuksessa. Vt. kunnanjohtaja Merikannon vaatimus "itsenäisestä asemasta" ja puheenjohtajiston sivuuttamisesta on vieras nykyiselle kuntalailla ja vaarantaa kunnan strategisen johtamisen.

2. Hallintolaki ja valmistelun laatu: Valvontavastuun perusteet Kuntalakiuudistus vahvisti puheenjohtajan roolia nimenomaan laillisuuden ja poliittisen tahdon varmistajana. **Hallintolain (434/2003) 31 §** velvoittaa kunnan huolehtimaan asioiden riittävästä selvittämisestä.

Analyysini osoittaa, että vt. kunnanjohtajan puutteellinen kokemus suomalaisesta julkishallinnosta – hänen taustansa ollessa pääosin kansainvälisessä peliliiketoiminnassa – on johtanut hallinnollisesti heikkoon valmisteluun. Kun valmistelu ei täytä hallintolain kriteereitä, puheenjohtajan on virkavastuunsa nojalla puututtava prosessiin. Tämä ei ole "mikromanageerausta", vaan lakisääteistä valvontaa, jolla suojellaan kuntaa oikaisuvaatimuksilta ja oikeusprosesseilta.

3. Edeltävän puheenjohtajan havainnot ja rakenteellinen jatkumo Entinen puheenjohtaja Markku Kankaanranta vahvistaa vastineessaan (12.1.2026), että kunnassa on vallinnut tila, jossa "kaikki puuttuvat kaikkeen". Kankaanrannan myöntämä epäselvyys tehtävänkuvissa ja vastuissa (s. 12) osoittaa, että kyseessä on pitkäaikainen ongelma, joka kumpuaa viranhaltijavalmistelun epävarmuudesta.

Kankaanrannan toteama myönnytys siitä, että hän on joutunut puuttumaan asioiden kiireellisyyteen ja valmisteluun (esim. pelikenttäasia), tukee näkemystäni: poliittinen johto joutuu paikkaamaan operatiivisen johdon puutteita silloin, kun viranhaltijatyö ei vastaa kunnan tarpeita tai lain vaatimuksia.

Tämä vahvistaa sen, että puheenjohtajan aktiivinen rooli on välttämätön vastaus hallinnolliseen osaamisvajeeseen.

4. Kuntaliiton suositukset ja hyvä hallintotapa Kuntaliitto korostaa teoksessaan *Hyvä hallitustyöskentely (2024)*, että keskinäinen luottamus rakentuu sille, että kukin osapuoli hallitsee tehtäväkenttäänsä.

- **Lojaliteettivelvollisuus:** Viranhaltijan on oltava lojaali kunnanhallituksen poliittisille linjauksille. Merikannon pyrkimys eristää operatiivinen toiminta poliittisesta valvonnasta sotii Kuntaliiton suosituksia vastaan.
- **Informaatio-oikeus:** Puheenjohtajalla on oltava jatkuva ja avoin pääsy valmisteluvaiheen tietoon. Tiedon pantaaminen tai puheenjohtajan kysymysten tulkitseminen "epäasialliseksi käytökseksi" on vastoin hyvää hallintokulttuuria.

5. Johtopäätökset ja vaatimukset Pelkosenniemen kunnan johtamisongelma ei ratkea vaatimalla puheenjohtajalta passiivisuutta, vaan vaatimalla virkaorganisaatiolta laadullista osaamista.

1. **Duaalimallin palauttaminen:** Kunnanjohtajan on tunnustettava asemansa kunnanhallituksen alaisena ja puheenjohtajan oikeus ohjata valmistelua.
2. **Valmistelun tason nosto:** Hallintolain mukainen huolellisuusvelvoite on täytettävä kaikessa valmistelussa, jotta tarve puheenjohtajan korjaaville toimille poistuu.
3. **Hallintokulttuurin ammattimaistaminen:** Kansainvälisen pelialan toimintatavat eivät sovellu suomalaiseen julkisoikeudelliseen päätöksentekoon.

Kirjelmien kokonaisuudesta totean, että toimintani on ollut vastaus hallinnolliseen tyhjiöön ja valmistelun heikkoon tasoon. Puheenjohtajana tehtäväni on suojella kuntaa virheellisiltä päätöksiltä, ja tullen jatkossakin kantamaan tämän vastuun kuntalain ja hyvän hallintotavan mukaisesti.

LOPUKSI – KUNNANJOHTAJAN ROOLI JA UUDEN KUNTALAIN DUAALIMALLI

Vt. kunnanjohtaja Mikko Merikanto on toistuvasti korostanut kunnanjohtajalle kuuluvaa itsenäistä työjohto- ja hallintoroolia. Juuri tämä näkökulma osoittaa mielestäni keskeisen ongelman hänen tavassaan hahmottaa modernia kuntajohtamista.

Kyse ei ole enää vanhan ajan kuntajohtamisesta, jossa kunnanjohtaja käytännössä yhdisti itsessään sekä operatiivisen että poliittisen vallan. Uusi kuntalaki (410/2015), joka tuli voimaan vuonna 2016, rakennettiin nimenomaan purkamaan tätä vanhaa "itsenäisen kunnanjohtajan" mallia. Lainsäätäjän tarkoituksena oli siirtyä yhteistyöhön perustuvaan duaalimalliin, jossa poliittinen johto ja viranhaltijajohto toimivat työparina, eivät toisistaan irrallisina vallankäyttäjinä.

On huomionarvoista, että kuntalain uudistuksen valmistelun aikana vt. kunnanjohtaja Merikanto työskenteli kokonaan toisenlaisessa toimintaympäristössä Maltalla peliliiketoiminnan parissa. Hänellä ei ollut kokemusta suomalaisen kuntahallinnon käytännöistä eikä uuden kuntalain tavoitteista. Tämä näkyy hänen tavassaan korostaa kunnanjohtajan "itsenäistä" asemaa tavalla, joka muistuttaa enemmän yritysjohtamista kuin modernia kunnallista demokratiaa.

Kuntalain esitöissä (HE 268/2014) todetaan selvästi, että vanha johtamismalli ei enää vastaa nykyisen kuntayhteisön tarpeita. Kunnan toiminta on muuttunut niin monimutkaiseksi, ettei yksi henkilö voi yksin hallita sekä poliittista että operatiivista johtamista. Tästä syystä lainsäätäjä vahvisti kunnanhallituksen puheenjohtajan asemaa poliittisena johtajana.

Kuntalain 24 § korostaa kunnanhallituksen puheenjohtajan tehtävää poliittisen yhteistyön johtajana. Tarkoituksena on, että kunnan strateginen suunta muodostuu demokraattisen päätöksenteon kautta, ei yksinomaan viranhaltijajohdon näkemyksen perusteella. Tämän vuoksi kunnanjohtajan tehtävä ei ole toimia poliittisesta johdosta riippumattomana ”yksinhallitsijana”, vaan sovittaa operatiivinen johtaminen poliittisesti muodostettuun tahtotilaan.

Juuri tästä syystä myös johtajasopimus säädettiin uudessa kuntalaissa pakolliseksi (42 §). Sen tarkoituksena on määritellä kunnanjohtajan ja poliittisen johdon välinen työnjako sekä yhteistyön pelisäännöt. Kunnanjohtaja toimii virkasuhteessa kuntaan ja osana demokraattisesti johdettua organisaatiota. Hänen itsenäisyytensä koskee operatiivista toimeenpanoa, ei kunnan poliittisen suunnan määrittelyä.

Lainsäätäjän tarkoituksena ei ollut vahvistaa viranhaltijavaltaa, vaan tasapainottaa sitä demokratian näkökulmasta. Duaalimallissa kunnanhallituksen puheenjohtaja tuo johtamiseen vaaleilla saadun mandaatin, paikallistuntemuksen ja poliittisen näkemyksen. Kunnanjohtajan tehtävänä puolestaan on huolehtia hallinnon, valmistelun ja toimeenpanon ammattimaisuudesta. Moderni kuntajohtaminen perustuu näiden kahden roolin yhteistyöhön, ei kilpailuun vallasta.

Pidänkin ongelmallisena, että vt. kunnanjohtaja Merikanto näyttää tulkinneen aktiivisen poliittisen ohjauksen, keskustelun ja valmistelun arvioinnin epäasiallisena puuttumisena operatiiviseen johtamiseen. Tosiasiassa kyse on juuri siitä yhteistyöstä ja vuorovaikutuksesta, jota uusi kuntalaki edellyttää.

Kunta ei ole osakeyhtiö eikä kunnanjohtaja toimitusjohtaja, joka määrittelee yksin organisaation suunnan. Kunta on demokraattinen julkisyhteisö, jossa poliittisen johdon tehtävä on käyttää vaaleilla saatua mandaattia ja osallistua aktiivisesti kunnan strategiseen johtamiseen.

Siksi katson, että pyrkimys kaventaa kunnanhallituksen puheenjohtajan uuden kuntalain mukaista roolia on ristiriidassa sekä kuntalain hengen että sen nimenomaisten tavoitteiden kanssa. Modernin kuntajohtamisen lähtökohta ei ole vahva yksittäinen viranhaltija, vaan toimiva ja luottamuksellinen yhteistyö poliittisen ja operatiivisen johdon välillä.

Kirjalliset todisteet:

1 Kunnanjohtajan kirjelmä 19.11.2026. Teema: käynnisti valmistelut Tilapäinen valiokunta

2.1, 2.2, 2.3, 2.4 Lakson ja Kankaanrannan vastaukset, yhteenveto yms. Teemat: Kunnanhallituksen puheenjohtajien puolustus ja vertailut vt.kunnanjohtaja

3. Sähköposti hallituksen pj, ei kokousta. Teema: Turvallinen tila

4. Sähköpostit kunnanjohtajalle Lakso. Teema: pyrkimys sovitteluun, ei halua kunnanjohtaja

5. Sähköposti Kallion valituksen vastaus HaO. Teema: kunnanhallituksen puheenjohtaja pyytää perusteluja. Merikanto vastustaa.

6. Neuvotteluesitys YT-menettely. Teema: kunnanjohtaja aloittaa YT-menettelynsä.

7. Sähköposti kaikki muut puheenjohtajat pl Laura Lakso. Teema: Vt. kunnanjohtaja toimii selän takana. Laura Lakso sivuutetaan. Tietoa ei tule Laksolle.

8. Sähköposti 7.12.25 Laura Lakso ja Merikanto, kunnanhallitus. Teema: Ilmoitus sairauslomasta

9. Sähköposti 11.12.25 Merikanto Laksolle, kiitos Laura. Teema: Ei mitään ilmoitusta ongelmista Lakson kanssa.

10. Työsuojelun sähköposti Koskenlaine, raportit. Teema: Kunnanjohto sai vakavia huomautuksia työsuojelunsa laiminlyönneistä.

KUNNANHALLITUKSEN VARAPUHEENJOHTAJA TIMO TOSSAVAISEN VÄITTEET JA ARVIOT

LIITE TOSSAVAISEN KARSITTU LAUSUMA:

Timo Tossavaisen väite konsultti Eero Laesterän asiassa:

Olemme olleet yhteydessä hallituksen varapuheenjohtaja Timo Tossavaisen mainitsemaan konsulttiin 6.5.2026 kello 12.30-12.35. Hän on tuloin kieltänyt saaneensa 4.11.2025 Laura Laksolta sellaista palautetta johon on Tossavaisen toimesta viitattu. Hän kiistää jyrkästi Tossavaisen väitteen, eikä ole sanonut, etteikö tulisi myös jatkossa Pelkosenniemelle. Tämäkin väittäjä, jota Tossavainen jakaa on merkityksellisen senkin vuoksi, että se kertoo hänen motiivinsa, aiheuttaa vakavaa mainehaittaa, hyvin akateemisesti koulutetulle kunnanhallituksen puheenjohtajalle, puhumalla tosiasioiden vastaisesti. Mainehaitta koskee myös Pelkosenniemen kuntaa, joka on palkannut tämän henkilön. . Erityisesti on otettava huomioon Tossavaisen kaikki väitteet siksi, että hän kertoo olevansa oikeustieteen ylioppilas. Tässä asemassa hänen kaikkien väitteidensä tulisi olla huolellisesti taltioituja, ettei synny virheellistä käsitystä tosiasioiden oikeasta tilasta.

Tossavaisen väiteperusteet

Kunnanhallituksen varapuheenjohtaja Timo Tossavaisen lausuma sisältää pääosin samoja väitteitä ja tapahtumakuvauksia, joihin olen jo edellä vastannut yksityiskohtaisesti vastauksissani vt. kunnanjohtaja Mikko Merikannon, kunnanhallituksen jäsen Marko Poikelan sekä muiden lausunnonantajien esittämiin väitteisiin.

Tossavaisen lausumassa käsitellyt kokonaisuudet liittyvät erityisesti:

- YT-menettelyn valmisteluun ja keskeyttämiseen
- VT5-projektin rekrytointiin
- Hallinto-oikeudelle annettaviin lausuntoihin
- kunnanhallituksen puheenjohtajan ja kunnanjohtajan väliseen työnjakoon
- turvallisen tilan periaatteisiin
- kokous- ja keskustelutilanteiden ilmapiiriin
- kunnanhallituksen puheenjohtajan väitettyyn operatiiviseen toimintaan puuttumiseen.

Katson, että olen jo aiemmissa vastauksissani selvittänyt perusteellisesti omaa toimintaani, duaalimallin mukaista kunnanhallituksen puheenjohtajan roolia sekä ne oikeudelliset ja hallinnolliset perusteet, joiden nojalla olen toiminut.

Tämän vuoksi en pidä tarkoituksenmukaisena toistaa samoja vastauksia uudelleen Tossavaisen lausuman johdosta, vaan viittaan tältä osin kokonaisuudessaan aikaisemmin antamiini vastauksiin.

Pidän kuitenkin välttämättömänä todeta erikseen, että Tossavaisen alkuperäinen lausuma sisälsi useita oikeudellisesti ongelmallisia ja asiattomia viittauksia, jotka eivät olisi olleet tarpeellisia asian arvioinnin kannalta. Lausumassa esitettiin muun muassa henkilöiden motiiveihin, yksityiselämään viittaavia tulkintoja.

Tällaiset väitteet eivät kuulu hyvän hallinnon mukaiseen arviointimenettelyyn eivätkä tilapäisen valiokunnan tehtävän kannalta välttämättömään selvitysaineistoon. Pidän vakavana sitä, että asiakirjassa käsiteltiin myös ulkopuolisten henkilöiden asioita ilman heidän suostumustaan sekä esitettiin henkilöiden kunniaa loukkaavia tulkintoja tosiasioina.

Totean lisäksi, että Tossavaisen lausuma perustuu monilta osin hänen omiin subjektiivisiin kokemuksiinsa, oikeudellisiin tulkintoihinsa ja henkilökohtaisiin arvioihinsa. Se ei sellaisenaan osoita, että olisin ylittänyt toimivaltani tai menetellyt kuntalain, hallintosäännön tai hyvän hallinnon vastaisesti.

Pidän tärkeänä, että tilapäinen valiokunta arvioi myös Tossavaisen lausumaa objektiivisesti, erottaa toisistaan tosiasiat, mielipiteet ja oikeudelliset tulkinnat sekä huomioi uuden kuntalain mukaisen duaalijohtamisen periaatteet, joissa poliittisen johdon aktiivinen osallistuminen valmisteluun ja strategiseen keskusteluun kuuluu kunnanhallituksen puheenjohtajan tehtävään.

Pidän ristiriitaisena, että kunnanhallituksen varapuheenjohtaja Timo Tossavainen arvostelee lausumassaan kunnanhallituksen puheenjohtajan osallistumista valmisteluun ja keskusteluun, vaikka hän on itse osallistunut erittäin aktiivisesti erilaisiin valmistelua, toimintatapoja ja päätöksentekoa koskeviin sähköpostikeskusteluihin sekä pyrkinyt vaikuttamaan asioiden käsittelyyn ja etenemiseen.

Tossavainen näyttää lausumassaan unohtavan myös kunnallisen toimielinrakenteen peruslähtökohdan: kunnanhallituksen puheenjohtaja käyttää asemansa mukaista poliittista johtamisroolia jatkuvasti, kun taas varapuheenjohtaja toimii puheenjohtajana vain varsinaisen puheenjohtajan estyneenä ollessa. Muutoin varapuheenjohtaja on toimielimen jäsen muiden joukossa.

Tossavaisen omista sähköpostiviesteistä ilmenee, että hän on itse aktiivisesti osallistunut valmistelua ja toimintatapoja koskevaan ohjaukseen. Hän esimerkiksi edellytti, että puheenjohtajiston tapaamiseen osallistuu koko puheenjohtajisto, jotta ei syntyisi vaikutelmaa siitä, että "keskusta suhmuroi keskenään". Samassa viestissä hän ilmoitti, ettei osallistu tapaamiseen ilman ennalta määritettyä agenda.

Pidän erityisen ongelmallisena sitä, että samalla kun Tossavainen arvostelee puheenjohtajan osallistumista keskusteluun, hän itse pyrkii sähköposteissaan kontrolloimaan keskustelun osallistujia, valmistelutapaa ja poliittisen keskustelun rakennetta.

Joissakin keskusteluissa on ollut havaittavissa myös pyrkimystä rajoittaa tai hillitä luottamushenkilöiden osallistumista oikeudenkäyntiasiakirjoihin ja hallinto-oikeudelle annettaviin lausuntoihin liittyvään keskusteluun ennen viranhaltijavalmistelua. Katson, että tällainen lähtökohta kaventaa kunnanhallituksen poliittista ohjausroolia tavalla, joka ei vastaa uuden kuntalain mukaista duaalimallia.

Kunnanhallitus ja sen puheenjohtajisto eivät ole pelkästään viranhaltijavalmistelun passiivisia vastaanottajia. Niillä on oikeus ja velvollisuus osallistua kunnan strategiseen, oikeudelliseen ja hallinnolliseen keskusteluun erityisesti silloin, kun kyse on kunnan oikeudellisesta asemasta, hallintoriidoista tai kunnan kokonaisedusta.

Tämän vuoksi pidän perusteettomana väitettä siitä, että yksinomaan kunnanhallituksen puheenjohtajan aktiivinen osallistuminen keskusteluun tai valmistelun arviointiin olisi ollut poikkeuksellista tai kuntalain vastaista. Käytännössä myös Tossavainen itse on osallistunut vastaavanlaiseen toimintaan omassa roolissaan.

Käyn läpi muutamia keskeisiä seikkoja varapuheenjohtaja Timo Tossavaisen vaikuttamisessa. Liitän väitteet sähköposteihin, jotka ovat liitteenä.

1. Viranhaltijoiden valmistelun ohjaaminen ja kyseenalaistaminen

Tossavainen puuttuu toistuvasti siihen, kuka asioita valmistelee ja miten. **Toimivallan ylitysepäilyt:** Hän syyttää vt. kunnanjohtajaa ja ulkopuolisia konsultteja rakennuslautakunnan valmisteluun sekaantumisesta ja hallintosäännön rikkomisesta (sp. 5.) **Suorat hylkäysesitykset:** Hän laatii valmiita esitystekstejä, joissa kehoitetaan kunnanhallitusta hylkäämään viranhaltijoiden pohjaesitykset (esim. varhaiskasvatusmaksut) ja toimimaan hänen tulkintansa mukaisesti (sp. 15). **Asiantuntijoiden käytön vaatiminen:** Hän ohjeistaa kunnanjohtoa käyttämään tiettyjä juridisia asiantuntijoita hankinnoissa välttääkseen virheitä (sp 12).

2. Hallinnollisten prosessien ja juridisten tulkintojen haastaminen

Tossavainen käyttää laajasti juridisia argumentteja ja uhkauksia hallinnon painostamiseen:

Valituksilla uhkaaminen: Hän ilmoittaa useasti valittavansa hallinto-oikeuteen, mikäli lautakunta tai hallitus tekee päätöksiä, jotka eivät vastaa hänen näkemystään (esim. itseoikaisuasiat) (sp. 5, 6).

Uhkaamalla 100 % varmalla valituksella hallinto-oikeuteen, hän pyrki kääntämään muiden luottamushenkilöiden päät päätöksenteon riskien pelossa. Tämä on tehokas, mutta hallinnollisesti raskas tapa vaikuttaa, sillä se voi halvaannuttaa kunnan päätöksentekokyvyn. Sp5, sähköposti 21.11.2025. **Laintulkinnat:** Hän esittää omia tulkintojaan muun muassa varhaiskasvatuslaista ja luottamuksensuojasta haastaessaan viranhaltijoiden tekemiä päätöksiä (sp. 16). **Pöytäkirjojen oikeellisuus:** Hän puuttuu pöytäkirjojen sisältöön ja vaatii asioiden tuomista hallitukseen, jos hänen vaatimuksiaan eriaivien mielipiteiden julkaisusta ei noudateta (sp.5).

3. Poliittinen vaikuttaminen ja ryhmäpaine

Tossavainen pyrkii vaikuttamaan kunnan ilmapiiriin ja luottamushenkilöiden välisiin suhteisiin:

Vaitiolovelvollisuus ja "myyrät": Hän vihjaa toistuvasti tietovuotoihin ja ehdottaa jopa tilapäisen valiokunnan perustamista tiettyjen jäsenten erottamiseksi, jos epäilee vaitiolovelvollisuuden rikkomista (sp. 3, 7, 14). **Puheenjohtajiston kontrolli:** Hän kieltäytyy osallistumasta tapaamisiin, jos agenda ei ole tiedossa tai jos koko puheenjohtajisto ei ole paikalla, vedoten läpinäkyvyyteen ja "suhmuroinnin" välttämiseen (sp 11). **Tiukat talouskannanotot:** Hän ottaa vahvasti kantaa säästötoimiin ja matkailuveron tarpeellisuuteen, käyttäen välillä hyvinkin suoraa kieltä yrittäjien ja matkailijoiden suuntaan (sp. 8).

4. Operatiivisiin asioihin puuttuminen

Vaikka Tossavainen toteaa viesteissään, etteivät operatiiviset asiat kuulu hänelle, hän silti: Välittää kuntalaisten huolia purkukohteiden maaperätutkimuksista ja kehottaa tarkastamaan asioita ennen urakan hyväksymistä (sp. 1). Ottaa kantaa osallistavan budjetoinnin äänestyskohteisiin ja vaatii tiettyjen hankkeiden (kuten pelikentän) poistamista listalta keskeneräisten valitusprosessien vuoksi (sp. 9). Timo Tossavaisen viestintä varhaiskasvatusmaksuista ja purkusopimuksista osoittaa pyrkimystä ottaa hallinnollinen ja juridinen ylin päätösvalta omiin käsiinsä, sivuuttaen viranhaltijoiden valmistelun.

5. Varhaiskasvatusmaksut (Sp 6)

Tossavainen haastaa viranhaltijoiden valmistelun erittäin kovasanaisesti ja yksityiskohtaisesti:

Valmiin hylkäysesityksen laatiminen: Hän lähetti 16.2.2026 valmiin esitystekstisellisen, jossa hän vaati kunnanhallitusta hylkäämään viranhaltijoiden päätösesityksen. Hän perusteli tätä sillä, että kunnanhallituksella tai viranhaltijoilla ei ole valtuuksia ylittää valtuuston aiempia päätöksiä.

Syytely lainvastaisuudesta: Hän syyttää viranhaltijoita ”tietoisesta ja tahallisesta lain rikkomisesta”, koska nämä ovat tehneet määräaikaista maksupäätöksiä, vaikka laki edellyttää päätösten olevan voimassa toistaiseksi. Viranhaltijoiden ammattitaidon kyseenalaistaminen: Hän käyttää termejä kuten ”törkeä huolimattomuus” ja väittää viranhaltijoiden yrittävän ”vastuuttaa kunnanhallituksen omista virheistään”.

Laskelmien riitauttaminen: Hän hyökkää viranhaltijoiden talouslaskelmia vastaan kutsuen niitä epäjohtonmukaisiksi (esim. arviot 35–40 t€ vuosituoosta vs. 15 t€ menetys 2,5 vuodessa eivät hänen mukaansa kohtaa).

6. Purkusopimukset (PelSavu ja "livarin kauppa") (Sp 1, 10)

Purkusopimusten kohdalla Tossavainen kyseenalaistaa hallinnon johdonmukaisuuden ja puuttuu operatiiviseen valvontaan:

Aiemman sopimuksen voimassaolo: Hän haastaa vt. kunnanjohtaja Merikannon tulkinnan, jonka mukaan vuoden 2023 purkusopimus ei olisi enää relevantti. Tossavainen muistuttaa, että hallinto-oikeus on hylännyt valitukset, eikä valtuusto ole kumonnut aiempaa täytäntöönpanopäätöstä.

Asiantuntijalausuntojen vaatiminen: Hän kysyy suoraan, onko asiasta pyydetty lausuntoa ulkopuolisilta asiantuntijoilta (kuten Muukkoselta), ja antaa ymmärtää, että viranhaltijoiden oma tulkinta on puutteellinen.

Operatiivinen ohjeistus: ”livarin kaupan” kohdalla hän välittää kuntalaisen huolen polttoöljyn hajusta ja antaa suoran toimintaohjeen: urakoitsijan on tutkittava maaperä ja kunta ei saa hyväksyä urakkaa valmiiksi ennen tätä. Vaikka hän toteaa, etteivät operatiiviset asiat kuulu hänelle, hän asettaa ehdon urakan hyväksymiselle.

Poliittinen painostus: Hän korostaa, että vaikka viranhaltijat valmistelevat, ”poliitikko saa heittää ajatuksia”, ja muistuttaa, että kaksi päällekkäistä, erilaista päätöstä samasta asiasta on kestämaton tilanne.

Yhteenvetona: Tossavainen käyttää juridista muotokieltä ja valitusuhkaa välineenä, jolla hän pyrkii ohjaamaan kunnan operatiivista johtoa ja pakottamaan kunnanhallituksen ottamaan etäisyyttä viranhaltijoiden valmisteluun.

Sähköpostit todiste 21 ja 22 Lapin käräjäoikeuden sopimuksen vahvistaminen xxxx ja Lapha, Kuntayhtymä välillä

Tossavainen ottaa roolia ja lähestyy laajaa päättäjäjoukkoa ja ulottaa käräjäoikeuden määräyksen koskemaan hyvin laajasti kaikkea kunnallista hallintoa ja arkistoja, kun taas käräjäoikeuden määräys koskee nimenomaan ja pelkästään tuomioistuimessa esillä ollutta ratkaisua ja sopimusta. Kyseessä on siis osapuolten välinen sovinto, jonka tuomioistuin on vahvistanut. Itse aikaisemmat asiakirjat hallinnossa eivät ole salattuja.

Käräjäoikeuden salassapitomääräys ei poista tarkastuslautakunnan oikeutta nähdä sopimusta. Lautakunta tarvitsee tiedon arvioidakseen, onko sovinto ollut kunnan edun mukainen ja onko määrärahoja käytetty oikein. Vaikka lautakunta saa nähdä asiakirjat, sen jäseniä sitoo sama ankara vaitiolovelvollisuus.

Tossavainen raportoi ratkaisun oikein, mutta antoi samalla poikkeuksellisen tiukkoja ohjeita aineistojen hävittämisestä ja takautuvasta salaamisesta jopa verkkoarkistoista.

Kirjalliset todisteet:

1. Tossavainen osallistuu livarin talon keskusteluun. Teema: poliittinen ohjaus
2. Tossavainen osallistuu Hallinto-oikeuden valmisteluun, M Kallio. Teema: poliittinen ohjaus
3. Tossavainen osallistuu Hallinto-oikeuden valmisteluun yhtiöt. Teema: poliittinen ohjaus
4. Tossavainen osallistuu Kirpputori valmistelu. Teema: poliittinen ohjaus
5. Tossavainen osallistuu valmisteluun Rakennusltk. Teema: poliittinen ohjaus
6. Tossavainen osallistuu valmisteluun varhaiskasvatusmaksut. Teema: poliittinen ohjaus
7. Tossavainen ohjaa käsittelyä, vakava tietovuoro sopimus Pelsa. Teema: poliittinen ohjaus
8. Tossavainen osallistuu valmistelu matkailuvero. Teema: poliittinen ohjaus
9. Tossavainen osallistuu valmistelu Pelikenttä. Teema: poliittinen ohjaus
10. Tossavainen osallistuu valmistelu PelSavu purakmien. Teema: poliittinen ohjaus
11. Tossavainen osallistuu valmistelu Puheenjohtajakokous. Teema: poliittinen ohjaus
12. Tossavainen ohjaa Markkinaoikeuden jatkoaja opastaa lakiostoja. Teema: poliittinen ohjaus
13. Tossavainen ohjaa Kalastuskunta Pyhäjärvi. Teema: poliittinen ohjaus
14. Tossavainen ja Kankaanranta, pöytäkirjan oikaisu. Teema: tekeväälle sattuu
15. Tossavainen osallistuu varhaiskasvatusmaksut. Teema: poliittinen ohjaus
16. Tossavainen osallistuu täyttölupa, sosionomi. Teema: poliittinen ohjaus
17. Tossavainen osallistuu Uusi terveysasema. Teema: poliittinen ohjaus
18. Tossavainen osallistuu Rakltk, ei jäsen. Teema: poliittinen ohjaus
19. Tossavainen osallistuu ylimääräinen hallituksen kokous. Teema: poliittinen ohjaus
20. Tossavainen ohjaa päätöksentekoa, PelSavu oikeussopimus, ohjeet. Teema: poliittinen ohjaus
21. Lapin käräjäoikeus sopimuksen vahvistus. Teema: vahvistettu sopimus ja mitä se koskee

MITEN TÄSTÄ ETEENPÄIN

Mielestäni Pelkosenniemen kunnan ongelmia ei ratkaista vaihtamalla kunnanhallituksen puheenjohtajaa. Puheenjohtajan vaihtaminen ainakaan edellä mainituilla seikoilla ei ole oikeudellisesti ja menettelyllisesti perusteltu. Päätös ei kestä kriittistä tarkastelua, sen olen omalta osaltani halunnut seikkaperäisellä vastauksella tuoda esiin. Vastaukseni on erittäin pitkän, vaativan ja perusteellisen työn tulos. Valiokunnan tulee voida esittää erityisiä perusteita erottamiselle, nyt niitä ei ole ainakaan minun kohdallani.

Haluan korostaa, että tulipa kuka tahansa, jos minut potkaistaan pois, johtamaan kunnanhallitusta, hän ei voi näillä vt. kunnanjohtaja Mikko Merikannon toimintavoilla menestyä, uuden duaalimallin ja lain edellyttämällä tavoilla. Paluuta vanhaan, olen kunnan isäntä, ei enää ole. Se ei voi kuulua Pelkosenniemen pienen ja ketterän, uuden ajan kunnan tulevaisuuteen.

Luottamuksen palauttaminen tilanteessa, jossa kuntajohtajan ja kunnanhallituksen puheenjohtajan (khpj) välinen puheyhteys on katkennut ja duaalimalli on kriisiytynyt, on pitkäkestoinen ja vaativa prosessi.

Anni Kyöstin väitöskirjan (2024) ja muiden asiantuntijoiden mukaan luottamuksen jälleenrakentaminen vaatii seuraavia toimenpiteitä:

1. Virallisen ja epävirallisen vuoropuhelun elvytys

Kyöstin mukaan duaalijohtaminen on "yhteisesti rakennettu tila", joka vaatii jatkuvaa neuvottelua. [3]

- **Aktiivinen yhteydenotto:** Luottamuksen palauttaminen alkaa siitä, että ongelmat tunnistetaan ja niistä keskustellaan avoimesti.
- **Epäviralliset foorumit:** Jännite on purettava palauttamalla se epävirallinen vuoropuhelu, joka Merkikannon tapauksessa on korvautunut "kirpputoridiplomatialla". Kyöstin tutkimus osoittaa, että ammattimainen luottamushenkilöjohtaja toimii yhdistäjänä; jos johtaja välttää tätä kytköstä, duaalimalli ei voi toimia.

2. Vastuu ja korjaavat toimenpiteet

Tutkimuskirjallisuus korostaa, että vastuu luottamuksen rakentamisesta on sillä osapuolella, joka on sen rikkonut.

- **Virheiden tunnustaminen:** Johtajan on myönnettävä, että poliittisen valmistelun ohittaminen on ollut virhe.
- **Toimintatapojen muutos:** "Teot puhuvat enemmän kuin sanat". Johtajan on osoitettava sitoutumisensa duaalimalliin tuomalla asiat ennakovalmisteluun ennen päätöksentekoa.

3. Johtajasopimuksen ja pelisääntöjen päivitys

Kun luottamus on vaakalaudalla, tarvitaan selkeät "nuotit" ja rakenteet.

- **Yhteiset rajat:** Kyösti suosittelee luomaan paikallisella tasolla yhteisiä rajoja ja periaatteita päätöksenteon areenoille kriisien välttämiseksi.
- **Johtajasopimus työkaluna:** Kuntalain (42 §) mukaan johtajasopimuksessa olemme sopineet työnjaosta ja erimielisyyksien ratkaisemisesta. Sopimusta tulee nyt käyttää välineenä, jolla puheyhteys pakotetaan takaisin rakenteisiin.

4. Strateginen suunnanmuutos: Asiakkaista kansalaisiksi

Mikko Merkikannon fokus on yritysjohtajamainen asiakasnäkökulma.

- **Kumppanuusmalli:** Luottamuksen palauttaminen vaatii siirtymistä "asiakaslogiikasta" kumppanuusmalliin, jossa asukkaat nähdään kansalaisina ja poliittiset päättäjät välttämättöminä kumppaneina.

Kokonaisarvio palauttamisesta: Jos Merkikanto jatkaa khpj:n ohittamista, Kyöstin kuvaama "kompleksinen kriisi" johtaa todennäköisesti kuntalain 43 §:n mukaiseen luottamuspulaprosessiin, jossa valtuusto erottaa johtajan.

Luottamuksen palauttaminen on mahdollista vain, jos johtaja siirtää energiansa kirpputoreilta takaisin duaalimallin ytimeen: **hallituksen ja sen puheenjohtajan strategiseen tukemiseen.**

Laura Lakso

kunnanhallituksen puheenjohtaja

Lehtikero Lauri Pelkosenniemi

Lähetäjä: Lakso Laura Pelkosenniemi
Lähetetty: perjantai 15. toukokuuta 2026 8:30
Vastaanottaja: Kankaanranta Markku Pelkosenniemi; Kallio Tarja Pelkosenniemi; Uusitalo Janne Pelkosenniemi; Karnaattu Heidi Pelkosenniemi
Kopio: Lehtikero Lauri Pelkosenniemi
Aihe: Khpj toinen vastine

Hei,

Tässä uusin vastineeni arvioitavaksenne liitettäväksi julkiseen materiaaliin:

Kunnanhallituksen puheenjohtajan toinen vastine

Valittu menettely, tilapäinen valiokunta on kunnallisen itsehallinnon ja parlamentaarisen järjestyksen vastainen. En vastusta asian selvittämistä, vaan päinvastoin haluan, että asia selvitetään oikein, lainmukaisesti ja puolueettomasti. Prosessin ei tulisi perustua epäselvään asianmäärittelyyn, virheelliseen tilannekuvaan, henkilöityneisiin tulkintoihin, valmistelun puutteisiin ja poliittiseen valtapeliin.

Tilapäinen valiokunta ei ole yksilöinyt, mitä asiaa kuuleminen koskee. En ole saanut tietoa siitä, mistä minua ollaan erottamassa, eikä myöskään lausunnonantajille ole annettu selkeyttä siitä, mitä erottaminen tarkoittaisi. Kuntalain mukaan hallituksen puheenjohtajien erottaminen johtaa koko toimielimen erottamiseen.

Kunnanhallituksessa ei ole puheenjohtajistoa, vaan erikseen valitut puheenjohtajat, ja koska valtuusto on valinnut hallituksen jäsenet ja puheenjohtajat samalla vaalipäätöksellä, puheenjohtajuutta ei voida purkaa erillisenä osana. Kuntalain mukaan luottamustoimi voidaan purkaa vain, jos luottamus on menetetty, eikä tehtävää voi purkaa ilman luottamustoimen purkamista. Puheenjohtajistoa ei voida erottaa ilman koko toimielimen erottamista. Tästä syystä asianmäärittelyn puuttuminen on olennainen oikeudellinen ongelma. Ovatko hallituksen jäsenet tietoisia, että heidät mahdollisesti erotetaan myös?

Puheenjohtajiston erottaminen hallituksesta ja siten koko hallituksen erottaminen on poikkeuksellisen raskas toimenpide, joka edellyttää huolellista valmistelua, oikeudellista arviointia ja puolueetonta selvitystä.

Timo Tossavaisen väite että puheenjohtajiston tapaaminen ja asian ratkaiseminen tammikuussa olisi ratkaissut koko ongelman on itsessään ongelmallinen ja ristiriitainen. Selitän tässä miten:

Asian käsittely puheenjohtajistossa on monelta osin ongelmallinen. Ensimmäisessä, tammikuun puheenjohtajiston palaverissa syntyi uhkaava ja jännittynyt tilanne, joka ei ollut omiaan ratkaisemaan ongelmaa. Puheenjohtajiston sijaan asia olisi tullut käsitellä työsuojelun, työterveyden ja puolueettoman selvityksen kautta sekä selkeän ohjeistuksen pohjalta. Puheenjohtajistolla ei ollut tosiasiallisia edellytyksiä ratkaista asiaa.

Puheenjohtajisto käsittelee kunnanjohtajaa käsitteleviä ristiriitatilanteita mutta tilanne muuttuu ratkaisevasti kun poliitikot alkavat arvioimaan toista poliitikkoa.

Työsuojelun ja työterveyden roolia ei selvitetty, vaikka kyse oli terveydellisestä kuormituksesta. Ohjeistuksia ei tarkistettu, eikä puheenjohtajistolla ollut riittävää osaamista tai puolueettomuutta tilanteen ratkaisemiseen. Menettely synnytti väistämättä valtataistelun, eikä puheenjohtajan oikeus- ja terveysturvaa arvioitu asianmukaisesti. Lisäksi kirje ja kokous perustuivat kuukausia jatkuneeseen puheenjohtajan vastaiseen toimintaan, josta puheenjohtaja ei ollut tietoinen.

Mitä tulee puheenjohtajiston tapaamisiin niin puheenjohtaja oli kutsunut puheenjohtajiston koolle ja kokous oli yhteisesti sovittu pidettävän perjantaina 27.2. Puheenjohtajiston kokous kävi ilmeisen tarpeettomaksi, koska varapuheenjohtaja Timo Tossavaisen allekirjoittama aloite tilapäisen valiokunnan perustamisesta jätettiin kahta päivää ennen, eli keskiviikkona 25.2. Pidän tosiasioiden vastaisena syyttää puheenjohtajaa tapahtumien kulusta kun asia olisi voitu selvittää sovittun päivämäärän mukaisesti. Vaatimus tammikuun aikana selvittämisestä haasteellinen koska ajankohtia oli vaikea sopia ja tammikuussa 2026 oli vain yhdeksän arkipäivää jäljellä.

Kunnanjohtajan jaksaminen on aidosti tärkeä ja yhteinen huolenaihe. On kuitenkin syytä tarkastella tilannetta kokonaisuutena ja arvioida, mistä kuormitus tosiasiallisesti muodostuu. Kunnanjohtajan tehtävä voi olla nykyisessä muodossaan vaativa suhteessa käytännön kokemukseen, ja paineensietokykyä koettelee erityisesti se, että poliittiset ja kuntalaisilta tulevat odotukset kohdistuvat kunnanjohtajaan, vaikka toimivalta monissa asioissa on rajallinen. Kaksinapainen johtamisjärjestelmä tuo omat haasteensa. Lisäksi roolijako suhteessa toimialajohtajiin – jotka käytännössä vastaavat valmistelusta ja päätöksenteosta omilla sektoreillaan – ei välttämättä ole kaikilta osin selkeä.

Haluan tuoda esiin myös oman arvioni: olen aiemmin olettanut kunnanjohtajalla olevan enemmän mahdollisuuksia vaikuttaa asioiden kulkuun kuin mitä käytännön toimivallan ja organisaatorakenteen puitteissa on tosiasiassa mahdollista. Tämäkin havainto on tärkeä, jotta voimme yhdessä arvioida tilannetta oikeudenmukaisesti ja rakentavasti.

Luottamus syntyy vain, jos kaikki osapuolet toimivat luottamusta rakentaen. Luottamukselliset asiat tulee käsitellä luottamuksellisesti, asioista on keskusteltava avoimesti ja kaikilla tulee olla riittävä tieto päätöksenteon pohjaksi. Valtuustoryhmien välistä yhteistyötä on kunnioitettava.

Paikkasopimukset ovat osa parlamentaarista järjestelmää, ja kunnanhallituksen puheenjohtajan paikka kuuluu keskustalle ja eniten ääniä saaneelle. Olen Pelkosenniemen satavuotisen historian ylivoimainen ääniharava, ja tämä mandaatti tulee tunnustaa osana demokraattista järjestystä.

Nyt valittu menettely aiheuttaa pitkäkestoisen ja syvän kriisin koko vaalikaudelle. Se heikentää luottamusta päätöksentekoon, vaarantaa hallituksen toimintakyvyn ja luo epäselvyyttä viranhaltijoiden ja luottamushenkilöiden rooleihin.

Kunnanhallituksen puheenjohtajana tehtäväni on turvata kunnan etu, päätöksenteon laillisuus ja avoimuus. Tätä tehtävää olen hoitanut ja hoidan mielelläni jatkossakin.

Esitän valiokunnan harkittavaksi seuraavat toimenpiteet ja vastaukset esitettyihin kysymyksiin:

- Hallituksen jäsenten kuuleminen — Koska valmistelun kohteena oleva asia koskee tosiasiallisesti koko kunnanhallituksen erottamista, on oikeusturvan ja asianmukaisen menettelyn kannalta perusteltua kuulla sekä hallituksen varsinaiset jäsenet että varajäsenet.
- Toimittamieni asiakirjojen julkisuus — Kaikki toimittamani asiakirjat ovat julkisia asiakirjoja, eikä niissä ole salassa pidettävää tietoa.
- Varapuheenjohtajan toiminnan arviointi — Myös varapuheenjohtajan toiminta on asian kokonaisarviointin kannalta relevanttia. Valiokunnan tulisi pyytää hänestä lausunnot sekä hallituksen varsinaisilta jäseniltä että varajäseniltä, jotta kokonaiskuva muodostuu tasapuolisesti.
- Kunnanjohtajan kirjeessä mainittujen henkilöiden kuuleminen — Kunnanjohtajan kirjeessä viitataan ”henkilöihin”, joiden väitetään toimineen tietyllä tavalla. Oikeusturvan ja hallintolain kuulemisperiaatteen vuoksi näille henkilöille tulee varata mahdollisuus vastata heitä koskeviin väitteisiin. Tässä yhteydessä tämä koskee erityisesti rakennuslautakunnan jäsentä Annika Kostamoa (kohta: Sakatin lausunto).

Yhteistyöterveisin

Laura Lakso

Pelkosenniellä 14.5.2026

Lehtikero Lauri Pelkosenniemi

Lähetäjä: Lakso Laura Pelkosenniemi
Lähetetty: perjantai 15. toukokuuta 2026 18:17
Vastaanottaja: Kankaanranta Markku Pelkosenniemi; Kallio Tarja Pelkosenniemi; Uusitalo Janne Pelkosenniemi; Karnaattu Heidi Pelkosenniemi
Kopio: Lehtikero Lauri Pelkosenniemi
Aihe: Kolmas vastine

Hei,

Tässä lupaamani vastine.

Mukavaa viikonloppua!

Yt Laura Lakso

Kunnanhallituksen puheenjohtajan kolmas vastine

Tilapäisen valiokunnan tehtävänä on arvioida, onko aloitteessa esitetty luottamuspuola tosiasiallisesti perusteltu. Haluan omalta osaltani tukea valiokunnan työtä mahdollisimman selkeällä ja asiallisella kokonaiskuvalla tapahtumista. Timo Tossavainen 15.5.2026 antamassa lausumassa on useita kohtia, joihin katson tarpeelliseksi tuoda esiin oman näkemykseni niistä mahdollisimman rakentavasti.

Lausuman toimittamisen aikataulua koskeva väite ei pidä paikkaansa. Toimitin lausuman valiokunnan määräämän aikataulun mukaisesti. Haluan korostaa, että olen kaikissa vaiheissa pyrkinyt toimimaan valiokunnan ohjeiden ja määräaikojen mukaan.

Puheenjohtajiston tapaaminen 20.1.2026 ei edennyt kunnanhallituksen antaman mandaatin mukaisesti. Keskustelun sävy muuttui jyrkäksi ja tilanne johti siihen, että tapaaminen jouduttiin keskeyttämään. Haluan todeta tämän mahdollisimman neutraalisti: tilanne oli poikkeuksellinen ja herätti minussa epävarmuutta ja huolta. Timo Tossavainen toteaa itse pelänneensä kunnanjohtajan irtisanoutumista, mikä osaltaan osoittaa, että tilanne oli kaikille osapuolille vaikea.

On tärkeää todeta, että subjektiivista kokemusta ei voida kiistää. Jokaisella on oikeus omiin tunteuksiinsa, ja ne ovat tosiasiallisia kokemuksina riippumatta siitä, miten muut tilanteen tulkitsevat. Omalla kohdallani tapaaminen aiheutti ahdistusta ja epävarmuutta, ja nämä tunteukset ovat olleet todellisia ja vaikuttaneet siihen, miten olen kokenut tilanteen. Tämä ei ole syytös ketään kohtaan, vaan kuvaus siitä, miten tilanne vaikutti minuun. Kokemuksen todenperäisyys ei riipu siitä, onko toinen henkilö havainnut saman asian.

Tapaamisten siirrot ja perumiset ovat perustuneet osapuolten aikatauluihin tai siihen, että tapaamisen edellytykset eivät olleet olemassa. Viimeinen tapaaminen peruttiin ilmeisen tarpeettomana koska tilapäinen valiokunnan aloite oli jo jätetty. Haluan korostaa, että olen pyrkinyt kaikissa vaiheissa edistämään ratkaisua ja selkeyttä, en estämään keskustelua. On myös tärkeää huomata, että puheenjohtajisto ei ole kunnanhallituksen toimielin, eikä sillä ole

toimivaltaa käsitellä YT-asioita tai johtajasopimuksen ehtoja. Tämä käy ilmi myös Tossavaisen omasta lausumasta.

Tossavaisen henkilökohtaiset arviot puheenjohtajan kyvykkyydestä eivät kuulu valiokunnan tehtäväkenttään. Valiokunnan tehtävä on arvioida menettelyä ja tosiseikkoja, ei luottamushenkilöiden persoonallisia ominaisuuksia. Myös Tossavaisen ilmoitus siitä, ettei hän luota puheenjohtajaan, on poliittinen kannanotto, ei tosiasiaselvitys.

Kokonaisuutena haluan todeta, että olen pyrkinyt kaikissa vaiheissa toimimaan kunnanhallituksen päätösten, hyvän hallinnon ja rakentavan yhteistyön periaatteiden mukaisesti. Olen pyytänyt kahdesti anteeksi, suullisesti ja kirjallisesti.

Toivon, että valiokunta voi tehdä johtopäätöksensä asiakirjoihin, tosiseikkoihin ja kokonaiskuvaan perustuen. Olen valmis yhteistyöhön ja avoimeen keskusteluun kaikissa prosessin vaiheissa.

Kevät on ollut minulle hyvin raskasta aikaa ja asian käsittely on kuormittanut minua kohtuuttomasti. Mielestäni asiat ovat saaneet liian suuret mittasuhteet, mutta ne ovat edelleen keskustelulla selvitettävissä. Nyt olisi tärkeää minimoida tulevat vahingot ja saattaa asia oikeasuhtaisesti ja oikeudenmukaisesti päätökseen.

Ystävällisesti
Laura Lakso
Kunnanhallituksen puheenjohtaja

Aluksi:

Kiitän ensinnäkin tilapäistä valiokuntaa, mahdollisuudesta antaa lausunto.

Totean vielä kerran, että koko tilapäinen valiokunta on sinällään surullinen prosessi, koska puheenjohtajalla oli tosiasiallinen vaihtoehto ratkaista asia jo Tammikuussa -26, tällöin ei koko aloitetta ja valiokuntaprosessia olisi tarvittu.

Yksikään kuntalainen, eikä media olisi tiennyt asiasta yhtään mitään.

Harmillista, että puheenjohtaja puhuu julkisuudessa säästöistä, yms. ja samaan aikaan järjestää itse tällaisen raskaan menettelyn, joka maksaa merkittäviä summia.

VARSINAINEN LAUSUMA

Olen perehtynyt saatuihin lausuntoihin, eikä minulla ole asiaan lausuttavaa.

Yhdyn kuitenkin: Merikannon, Poikelan, Karnaatun ja Airaksen lausumiin. Niissä kuvattu tapahtumat erityisen selkeästi.

Pelkosenniemi 11.5.26

Timo Tossavainen